

Nastavni plan i program za šesti (VI) razred devetogodišnje osnovne škole podijeljen je na: jezičko područje, društveno područje, prirodno-matematičko područje, tehničko-informatičko područje, kulturno-športsko područje, te ostali oblici nastave.

III.

Nastavni plan i program za šesti (VI) razred devetogodišnje osnovne naobrazbe za slušno oštećene učenike, obuhvata sljedeće predmete:

R/B	OBVEZNI NASTAVNI PREDMETI	Tjedni broj nastavnih sati	Godišnji broj nastavnih sati
1.	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost	6	210
2.	Strani jezik	1	35
3.	Matematika	5	175
4.	Likovna kultura	1	35
5.	Tjelesna i zdravstvena kultura	2	70
6.	Biologija	2	70
7.	Historija	1	35
8.	Geografija	2	70
9.	Informatika	1	35
10.	Tehnička kultura	1	35
11.	Kultura življenja	1	35
	UKUPNO:	23	805
	Ostali obvezni oblici odgojno obraz. rada		
	Sekcije, dopunski, dodatni programi, odjeljska zajednica, osnovi demokratije	2	70
	UKUPNO OPTEREĆENJE UČENIKA	25	875

NAPOMENA: Rehabilitacija slušanja i govora izvodi se individualno sa svakim učenikom šestog (VI) razreda, tokom redovne nastave, svakodnevno po 20 minuta, tjedno po 2,5 školska sata.

IV.

Ovaj Nastavni plan i program za šesti (VI) razred devetogodišnje osnovne naobrazbe primjenjuje se za slušno oštećene učenike od školske 2009/10. godine.

V.

Točke I., II., III., IV. i V. Nastavnog plana i programa za VI razred devetogodišnje osnovne škole za slušno oštećene učenike, objavit će se u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona", a Nastavni plan i program u cjelosti će se štampati kao posebna knjiga.

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 TUZLANSKI KANTON
 Ministarstvo naobrazbe
 znanosti, kulture i športa
 Broj: 10/1-05-658/09
 Tuzla, 9. 2. 2009. godine

MINISTRICA

doc. dr. Mirzeta Hadžić-Suljkić, v.r.

92

Na temelju članka 127. Zakona o srednjoj naobrazbi ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 6/04 i 7/05), članka 77. Zakona o osnovnom odgoju i naobrazbi ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 6/04 i 7/05), članka 34. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi ("Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona", broj: 8/98 i "Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/04), te članka 27. Zakona o radu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 43/99, 32/00 i 29/03) ministrica naobrazbe, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona, uz suglasnost ministra za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona i ministra zdravstva Tuzlanskog kantona, donosi

PRAVILNIK

o polaganju stručnog ispita

I - OPĆE ODREDBE**Članak 1.**

(Predmet)

Ovim pravilnikom utvrđuje se sadržaj i način odrađivanja pripravničkog staža i polaganja stručnog ispita za osobe koje su stekle stručna zvanja: diplomirani edukator-rehabilitator, diplomirani logoped i surdoaudiolog, diplomirani socijalni pedagog i diplomirani socijalni radnik, diplomirani defektolog-logoped, diplomirani defektolog-oligofrenolog, diplomirani defektolog-somatoped, diplomirani defektolog-surdoaudiolog, diplomirani defektolog-tifolog.

Članak 2.

(Pripravnički staž)

Pripravnički staž, u smislu ovog pravilnika, je organizirani oblik stručnog osposobljavanja za samostalan rad u oblasti naobrazbe, zdravstva i socijalne zaštite koji se obavlja pod nadzorom mentora za osobe koje su stekle stručna zvanja navedena u članku 1. ovog pravilnika.

Članak 3.

(Plan i program pripravničkog staža)

(1) Plan i program pripravničkog staža za svako stručno zvanje iz članka 1. ovog pravilnika utvrđen je ovim pravilnikom i čini njegov sastavni dio (Prilog 1.).

(2) Pripravnik obavlja pripravnički staž u ustanovama odgoja i naobrazbe (predškolska ustanova, specijalna osnovna škola, osnovna škola, specijalna srednja škola, srednja škola), zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne zaštite (u daljem tekstu: ustanova) po Planu i programu iz stavka (1) ovog članka.

Članak 4.

(Obveze polaganja stručnog ispita)

(1) Stažirati i polagati stručni ispit obvezna je osoba koja je stekla stručno zvanje iz članka 1. ovog pravilnika i koja se osposobljava za samostalan rad u ustanovi iz članka 3. ovog pravilnika.

(2) Pravo da polaže stručni ispit ostvaruje osoba sa stečenim odgovarajućim stručnim zvanjem iz članka 1. ovog pravilnika nakon isteka jedne godine rada u ustanovama iz stavka (2) članka 3. ovog pravilnika, a obvezna je ispit položiti u roku od dvije godine od dana započinjanja pripravničkog staža.

Članak 5.

(Pravo na polaganje stručnog ispita)

Stažirati i polagati stručni ispit ima pravo osoba angažirana na poslovima odgoja i naobrazbe u javnim i privatnim odgojno-obrazovnim ustanovama, kao i osoba angažirana na poslovima rehabilitacije u zdravstvenim ustanovama i poslovima socijalnog rada i socijalne zaštite u ustanovama i organizacijama socijalne zaštite i to:

- a) osoba u svojstvu pripravnika sa punim radnim vremenom,
- b) volonter angažiran sukladno Zakonu o radu čiji su zadaci, prava i obveze utvrđeni ugovorom, a po Planu i programu pripravničkog staža iz članka 3. ovog pravilnika,
- c) zaposleni u drugim pravnim osobama (ustanovama, organizacijama, privrednim društvima i slično) koji na temelju ugovornog odnosa sa ustanovama iz stavka (2) članka 3. ovog pravilnika obavljaju poslove koji odgovaraju stručnim zvanjima iz članka 1. ovog pravilnika.

II - STAŽIRANJE PRIPRAVNIKA I POLAGANJE STRUČNOG ISPITA**Članak 6.**

(Pojam pripravnika)

(1) Pripravnik je osoba sa stečenom visokom stručnom spremom iz članka 1. ovog pravilnika koja se prvi put osposobljava za rad u zanimanju za koje se školovala, odnosno pripravnik je osoba bez radnog iskustva ili sa radnim iskustvom kraćim od jedne godine na poslovima za koje se školovala iz članka 1. ovog pravilnika.

(2) Osoba sa radnim iskustvom iz članka 1. ovog pravilnika je osoba koja je prije nego što se zaposlila u ustanovi stekla najmanje jednu godinu radnog iskustva u svojoj struci izvan ustanove.

(3) Volonter je osoba odgovarajuće stručne spreme koja na temelju ugovornog odnosa ili sporazuma sa ustanovom ostvaruje program pripravničkog staža, bez zasnivanja radnog odnosa, prema Planu i programu iz stavka (1) članka 3. ovog pravilnika.

(4) Sve osobe iz stavaka (1) do (3) u smislu ovog pravilnika smatraju se pripravnicima.

Članak 7.

(Obveze ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž)

(1) Ustanova u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž obvezna je osigurati pripravniku obavljanje pripravničkog staža sukladno Planu i programu pripravničkog staža iz stavka (1) članka 3. ovog pravilnika.

(2) Ustanova iz stavka (1) ovog članka obvezna je osigurati obavljanje pripravničkog staža u drugim ustanovama, kako je to predviđeno Planom i programom pripravničkog staža.

Članak 8.

(Obveza direktora ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž)

Direktor ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž dužan je upoznati pripravnika sa Planom i programom pripravničkog staža i procedurom polaganja stručnog ispita sukladno odredbama ovog pravilnika.

Članak 9.

(Status osobe koja ima položen stručni ispit u matičnoj struci)

(1) Osoba sa radnim iskustvom koja je položila stručni ispit u matičnoj struci (odgoju i naobrazbi, zdravstvu, socijalnoj zaštiti) nema obvezu polaganja onih dijelova stručnog ispita koji su po sadržaju istovjetni sadržaju stručnog ispita utvrđenom ovim pravilnikom.

(2) Osoba iz stavka (1) ovog članka oslobađa se polaganja dijela stručnog ispita, na zahtjev, ukoliko dokaže odgovarajućom dokumentacijom ispunjenje uvjeta iz stavka (1) ovog članka (uvjerenje o položenom stručnom ispitu, rješenje o nostrifikaciji).

(3) Osoba iz stavka (1) ovog članka podnosi zahtjev za oslobađanje od polaganja dijela stručnog ispita Ministarstvu naobrazbe, znanosti, kulture i športa (u daljem tekstu: Ministarstvo), koje nakon ocjene dostavljene dokumentacije, posebnim rješenjem utvrđuje oslobađanje od polaganja dijela ispita.

Članak 10.

(Pripravnička knjižica)

(1) Plan i program pripravničkog staža upisuje se u Pripravničku knjižicu čiji je oblik i sadržaj utvrđen ovim pravilnikom (Prilog 2.).

(2) U pripravničku knjižicu iz stavka (1) ovog članka se unosi: ime i prezime pripravnika, stručno zvanje, datum i mjesto rođenja, općina i država, završeni fakultet, naziv ustanove koja je primila pripravnika na pripravnički staž, datum početka pripravničkog staža, mjesto i datum, mjesto pečata, potpis direktora ustanove, plan i program pripravničkog staža, praktične slučajeve koje je obradio pripravnik, odnosno poslove koje je obavio, mišljenje mentora, potpis mentora, potpis direktora obrazovne ustanove, datum kada je završen pripravnički staž, potpis direktora.

(3) Za obavljanje dijela programa pripravničkog staža u ustanovi odgovoran je direktor ustanove u kojoj se obavlja dio pripravničkog staža i koji ovjerava obavljenu staž svojim potpisom i pečatom ustanove.

(4) Nakon obavljanja pojedinih dijelova pripravničkog staža u pripravničku knjižicu unose se podaci o vremenu i mjestu gdje se dio pripravničkog staža obavio a ovjeru ovih podataka svojim potpisom vrše direktor ustanove u kojoj se obavlja dio pripravničkog staža i mentor pod čijim nadzorom se obavlja pripravnički staž.

(5) Nadzor nad sprovođenjem kompletnog pripravničkog staža u ustanovama obavlja direktor ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž.

Članak 11.

(Trajanje pripravničkog staža)

(1) Pripravnički staž obavlja se bez prekida u trajanju utvrđenom Planom i programom pripravničkog staža utvrđenim ovim pravilnikom.

(2) Odsustvo zbog bolesti ili porodijskog odsustva ne smatra se prekidom pripravničkog staža niti se uračunava u trajanje istog.

(3) Trajanje pripravničkog staža se produžava za vrijeme koliko je odsustvo iz razloga utvrđenih stavkom (2) ovog članka trajalo.

(4) Odsustvo iz stavka (2) ovog članka smatra se privremenom nemogućnošću obavljanja pripravničkog staža.

(5) Privremena nemogućnost obavljanja pripravničkog staža iz stavka (4) ovog članka utvrđuje se posebnim rješenjem koje, na zahtjev pripravnika, donosi direktor ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž, kada postoje razlozi utvrđeni u stavku (2) ovog članka.

(6) Rješenje o nastavku započetog pripravničkog staža, na zahtjev pripravnika, donosi direktor ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž, nakon prestanka razloga utvrđenih stavkom (2) ovog članka.

Članak 12.

(Uvjeti za polaganje stručnog ispita)

Pripravnik može polagati stručni ispit ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a) ima stečeno stručno zvanje iz članka 1. ovog pravilnika i

b) najmanje godinu dana pripravničkog staža ostvarenog sukladno ovom pravilniku, odnosno rada sa mentorom.

Članak 13.

(Zahtjev za polaganje stručnog ispita)

(1) Zahtjev za polaganje stručnog ispita podnosi pripravnik Pedagoškom zavodu na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 3.).

(2) U zahtjev iz stavka (1) ovog članka se unosi: naziv ustanove koja je primila pripravnika na pripravnički staž, za koje stručno zvanje se prijavljuje da polaže stručni ispit, ime i prezime pripravnika, datum rođenja, mjesto rođenja, koji fakultet je završio pripravnik, dužina i vrijeme trajanja pripravničkog staža, mjesto i datum izdavanja uvjerenja i potpis kandidata, direktora ustanove i mjesto pečata.

(3) Uz zahtjev se prilaže:

- ovjerena fotokopija diplome,
- uredno popunjena i ovjerena pripravnička knjižica,
- izvod iz matične knjige rođenih.

Članak 14.
(Rješenje)

(1) Na temelju podnesene prijave i priložene dokumentacije, Pedagoški zavod cijeni da li su ispunjeni uvjeti za polaganje stručnog ispita, o čemu direktor Pedagoškog zavoda donosi posebno rješenje.

(2) Rješenje kojim se utvrđuje da pripravnik ispunjava uvjete za polaganje stručnog ispita sa naznakom vremena i mjesta polaganja stručnog ispita, brojem računa i novčanog iznosa koji treba da uplati na ime naknade za rad ispitne komisije dostavlja se ustanovi/pripravniku najkasnije 10 dana prije vremena određenog za početak polaganja stručnog ispita.

(3) Rješenje kojim se utvrđuje da pripravnik ne ispunjava uvjete za polaganje stručnog ispita sa naznakom razloga neispunjavanja uvjeta dostavlja se pripravniku i ustanovi.

Članak 15.
(Troškovi polaganja stručnog ispita)

(1) Troškove prvog polaganja stručnog ispita snosi ustanova u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž, a troškove popravnog ili ponovljenog ispita snosi sam pripravnik.

(2) Pripravnik u svojstvu volontera sam snosi troškove prvog polaganja stručnog ispita, kao i troškove popravnog i ponovljenog ispita, a iste može snositi i ustanova u kojoj je započeo obavljanje pripravnčkog staža.

Članak 16.
(Ispitna komisija)

(1) Stručni ispit se polaže pred ispitnom komisijom koju imenuje i razrješava rješenjem ministar naobrazne, znanosti, kulture i športa (u daljem tekstu: ministar) posebno za svako stručno zvanje.

(2) Ispitna komisija broji 5 članova, a imenuje se na period od godinu dana.

(3) Članovi ispitne komisije imenuju se na prijedlog resornih ministarstava i to: dva člana na prijedlog Ministarstva, dva člana na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku te jedan član na prijedlog Ministarstva zdravstva.

(4) Predsjednik ispitne komisije je u pravilu član ispred Ministarstva.

(5) Predsjednik i članovi ispitne komisije za svoj rad u ispitnoj komisiji imaju pravo na naknadu u iznosu koji svojom odlukom utvrđuje ministar.

Članak 17.
(Program polaganja stručnog ispita)

(1) Program polaganja stručnog ispita za svako stručno zvanje utvrđuje ministar.

(2) Stručni ispit sastoji se iz općeg i posebnog dijela.

(3) Program posebnog dijela stručnog ispita utvrđuje se, za svako stručno zvanje posebno, na prijedlog resornog ministarstva.

Članak 18.
(Opći dio stručnog ispita)

(1) Opći dio stručnog ispita obuhvata materiju koja se odnosi na propise iz oblasti odgoja i naobrazbe, zdravstva, socijalne zaštite i radnih odnosa.

(2) Pripravnik koji ne položi opći dio stručnog ispita iz stavka (1) ovog članka upućuje se na popravni ispit u roku koji odredi ispitna komisija, a koji ne može biti kraći od 30 ni duži od 60 dana od dana polaganja.

(3) Popravni ispit iz stavka (2) ovog članka sastavni je dio stručnog ispita.

Članak 19.
(Posebni dio stručnog ispita)

(1) Posebni dio stručnog ispita za osobe koje se osposobljavaju za samostalan rad vezan je za matičnu struku sukladno stečenoj diplomi.

(2) Ukoliko pripravnik iz posebnog dijela stručnog ispita dobije negativnu ocjenu odbija se od daljeg polaganja ispita, a ispit može ponovo polagati najranije nakon 3 mjeseca.

Članak 20.
(Ocjenjivanje stručnog ispita)

(1) Pripravnik prvo polaže posebni a zatim opći dio stručnog ispita.

(2) Komisija utvrđuje ocjenu iz posebnog dijela stručnog ispita, ocjenu iz općeg dijela stručnog ispita i ocjenu općeg uspjeha pripravnika na stručnom ispitu.

(3) Ocjena iz posebnog dijela stručnog ispita i ocjena iz općeg dijela stručnog ispita je: "je položio/je položila" i "nije položio/nije položila".

(4) Ocjena općeg uspjeha pripravnika na stručnom ispitu je: "je položio/je položila" i "nije položio/nije položila".

(5) Nakon položenog stručnog ispita kandidat stječe pravo da samostalno obavlja rad za koji je izobrazovan.

Članak 21.

(Zapisnik o polaganju stručnog ispita)

(1) O toku stručnog ispita vodi se poseban zapisnik o polaganju stručnog ispita za svakog pripravnika.

(2) U zapisnik iz stavka (1) ovog članka se unosi: sastav ispitne komisije, ime i prezime pripravnika, datum i mjesto rođenja, tema pristupnog rada, broj i datum rješenja o odobrenom polaganju stručnog ispita, vrijeme polaganja ispita, pitanja postavljena kandidatu iz pojedinih dijelova ispita, ocjene iz općeg i posebnog dijela ispita, ocjena općeg uspjeha pripravnika na stručnom ispitu, vrijeme završetka ispita i potpis predsjednika komisije.

(3) Zapisnik iz stavka (1) ovog članka vodi se na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 4.).

(4) Zapisnik iz stavka (1) ovog članka potpisuju predsjednik i članovi ispitne komisije.

Članak 22.

(Uvjerenje o položenom stručnom ispitu)

(1) Osobi koja je položila stručni ispit izdaje se uvjerenje o položenom ispitu.

(2) Uvjerenje iz stavka (1) ovog članka izdaje se na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 5.), nakon predložene dokaza o novčanoj uplati na ime naknade za rad ispitne komisije.

(3) U uvjerenje iz stavka (1) ovog članka se unosi: ime i prezime pripravnika, datum rođenja, općina i država rođenja, zanimanje (zvanje), datum i mjesto polaganja stručnog ispita, potpis ministra.

(4) Nakon položenog stručnog ispita kandidatu se, na njegov zahtjev, izdaje potvrda o položenom stručnom ispitu.

(5) Potvrda iz stavka (3) ovog članka vrijedi do dana izdavanja uvjerenja iz stavka (1) ovog članka, a najduže do 6 mjeseci.

(6) Izdavanje potvrde ne podliježe naplati administrativne takse.

Članak 23.

(Odustajanje od polaganja stručnog ispita)

(1) Ako pripravnik ne pristupi polaganju stručnog ispita ili prije početka ispita izjavi da odustaje od polaganja ispita smatrat će se da ispit nije polagao.

(2) Ako kandidat odustane od već započetoj stručnog ispita smatrat će se da ispit nije položio.

Članak 24.

(Odlaganje polaganja stručnog ispita)

(1) Zakazano polaganje stručnog ispita, na zahtjev pripravnika, može se odložiti ako je pripravnik zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga spriječen da pristupi polaganju ispita.

(2) O opravdanosti razloga za odlaganje zakazanog polaganja stručnog ispita i novom terminu održavanja ispita odlučuje ispitna komisija većinom glasova, o čemu obavještava pripravnika.

Članak 25.

(Vođenje evidencije o položenom stručnom ispitu)

(1) Ministarstvo vodi evidenciju osoba koje su položile stručni ispit iz članka 1. ovog pravilnika.

(2) Evidencija iz stavka (1) ovog članka vodi se u knjizi evidencije na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 6.).

(3) U knjigu evidencije unose se sljedeći podaci: ime i prezime pripravnika, datum, mjesto, općina i država rođenja, JMB, prethodno završena škola/fakultet, zvanje (zanimanje), ustanova u kojoj je kandidat zaposlen, poslovi radnog mjesta na koje je kandidat raspoređen, naziv teme pristupnog rada, broj i datum rješenja o odobrenom polaganju ispita, pitanja iz posebnog i općeg dijela stručnog ispita, vrijeme polaganja stručnog ispita, prezime i ime članova komisije, broj i datum izdavanja uvjerenja.

(4) Podaci u knjizi evidencije su trajne vrijednosti.

(5) Ovjeru knjige vrši ministar ili osoba koju on odredi.

(6) Knjiga evidencije se može koristiti za jednu ili više kalendarskih godina, a vodi se za svaku kalendarsku godinu i zaključuje posljednjeg radnog dana na isteku godine.

Članak 26.

(Oslobađanje od polaganja stručnog ispita)

(1) Od polaganja stručnog ispita u smislu članka 3. ovog pravilnika oslobođeni su doktori nauka i magistri nauka iz oblasti edukacije i rehabilitacije.

(2) Osoba sa radnim iskustvom koja je položila stručni ispit u matičnoj struci (u ustanovama odgoja i naobrazbe ili zdravstvenim ustanovama ili socijalnim ustanovama) po programu drugih država, odgovarajućom ispravom dokazuje osposobljenost za samostalno

obavljanje poslova u odgojno-obrazovnim ustanovama ili na poslovima rehabilitacije u zdravstvenim ustanovama ili poslovima socijalnog rada u socijalnim ustanovama, obvezna je polagati opći dio stručnog ispita.

(3) Zahtjev za polaganje općeg dijela stručnog ispita podnosi osoba iz stavka (2) ovog članka na obrascu iz članka 13. ovog pravilnika i uz zahtjev prilaže dokaz o položenom stručnom ispitu u matičnoj struci.

Članak 27.
(Mentor)

(1) Radi pružanja stručne pomoći tokom obavljanja pripravničkog staža pripravniku se imenuje mentor i određuju osobe koje će pomagati pripravniku iz reda stručnjaka iste stručne oblasti iz koje se odrađuje pripravnički staž.

(2) Mentora rješenjem imenuje direktor ustanove u kojoj je pripravnik započeo pripravnički staž.

(3) Mentor za svoj rad sa pripravnikom, tokom pripravničkog staža, ima pravo na naknadu sukladno važećim propisima iz oblasti vezane za matičnu struku u kojoj se pripravnički staž ostvaruje.

III - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 28.
(Okončanje započetih postupaka)

Osobi, kojoj je na dan stupanja na snagu ovog pravilnika započet postupak utvrđivanja osposobljenosti za samostalan rad po odredbama Pravilnika o polaganju stručnog ispita ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 5/03, 1/07 i 8/08), okončat će se po odredbama ovog pravilnika, ako je to za nju povoljnije.

Članak 29.
(Priznavanje stručnog ispita po ranijem propisu)

(1) Položen stručni ispit sukladno Pravilniku o polaganju stručnog ispita ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 5/03, 1/07 i 8/08) priznaje se i omogućava samostalno obavljanje odgojno-obrazovnog rada i drugih stručnih poslova samo u odgojno-obrazovnim ustanovama.

(2) Ukoliko se osoba iz stavka (1) ovog članka želi osposobiti za samostalan rad sukladno ovom pravilniku dužna je polagati razliku posebnog dijela stručnog ispita i opći dio stručnog ispita po postupku i na način kako je to određeno člankom 26. ovog pravilnika.

Članak 30.
(Osobe koje imaju pravo da im se prizna osposobljenost za samostalni rad)

(1) Osobi koja je na dan stupanja na snagu ovog pravilnika zatečena na poslovima nastavnika i ima 20 i više godina radnog iskustva na poslovima odgoja i naobrazbe, priznaje se osposobljenost za samostalni odgojno-obrazovni rad.

(2) U svrhu dokaza o osposobljenosti za samostalan odgojno-obrazovni rad, osobi iz stavka (1) ovog članka izdaje se uvjerenje o priznavanju stručnog ispita, na obrascu (Prilog 7) koji je sastavni dio ovog pravilnika

(3) Uvjerenje iz stavka (2) ovog članka izdaje se na zahtjev osobe iz stavka (3) ovog člana.

(4) Osobi kojoj je izdato uvjerenje iz stavka (2) ovog članka priznaju se sva prava kao i osobi sa položenim stručnim ispitom.

Članak 31.
(Prestanak primjene ranijeg propisa)

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o polaganju stručnog ispita ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 5/03, 1/07 i 8/08) na osobe obuhvaćene člankom 1. ovog pravilnika.

Članak 32.
(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona".

PRILOG 1.**PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG EDUKATORA-REHABILITATORA****1. ODGOJ I NAOBRAZBA****1.1. Predškolski odgoj i naobrazba**

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazba 1,5 mjesec

1.2. Osnovni i sredjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole 2 mjeseca

1.2.2. Specijalne osnovne školske ustanove 1,5 mjesec

1.2.3. Srednje škole i ustanove za profesionalno osposobljavanje 1 mjesec

UKUPNO 6 mjeseci**2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA****2.1. Primarna zdravstvena zaštita**

2.1.1. Zdravstvena zaštita djece i omladine 1 mjesec

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

2.2.1. Pedijatrija 0,5 mjeseci

2.2.2. Psihijatrija 0,5 mjeseci

2.2.3. Fizikalna medicina i rehabilitacija i protetika 0,5 mjeseci

2.2.4. Očna klinika i kabinet za ortoptiku i pleoptiku 0,5 mjeseci

UKUPNO 3 mjeseca**3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE**

3.1. Centri za socijalni rad 1 mjesec

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju 0,5 mjeseci

3.3. Dnevni centri za tretman odraslih osoba sa onesposobljenjem 0,5 mjeseci

3.4. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 10 dana

3.5. Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba 10 dana

3.6. Zavodi za smještaj osoba s mentalnom retardacijom (Pazarić, Fojnica) 10 dana

UKUPNO 3 mjeseca**PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG - EDUKATORA - REHABILITATORA****1. ODGOJ I NAOBRAZBA****1.1. Predškolski odgoj i naobrazba**

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe
- Planiranje i programiranje rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepu i slabovidu djecu
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa višestrukim smetnjama
- Specijalizirana pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje

- Aktuelni oblici uključivanja djece sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepu i slabovidu djecu u predškolski sustav
- Dijete sa težim motoričkim smetnjama i arhitektonske barijere, prostorna komunikacija
- Dijete sa motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima, mentalnom retardacijom i slijepo i slabovido dijete i postojeće predrasude
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne predškolske integracije
- Perceptivno-motoričke stimulacije
- Vježbe grafomotornog izraza
- Procjena mentalne i motoričke zrelosti djeteta za polazak u školu
- Vježbe psihomotorne reedukacije

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

4,5 mjeseca

1.2. 1. Redovne osnovne škole

2 mjeseca

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
 - godišnji program rada škole
 - ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
 - vođenje razredne knjige: evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaji nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, koleracija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Sadržajne i metodičko-didaktičke specifičnosti pojedinih nastavnih predmeta
- Oblici rada u nastavi (frontalni, grupni, individualni)
- Nastavne metode, didaktički principi
- Upoznavanje sa načinima pripremanja nastavnika za rad
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Korištenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrađa jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rada sa odjeljskom zajednicom)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepom i slabovidom djecom
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepo i slabovide djece u osnovnoškolski sustav i profesionalno osposobljavanje
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepom i slabovidom djecom
- Djeca s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i slijepa i slabovida djeca i postojeće predrasude u odnosu na edukaciju
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne edukativne integracije
- Vizije za budućnost
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko-saznajnih struktura i dogradnja istih na odgovarajući nivo
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.2. Specijalne osnovnoškolske ustanove

1,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom

- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Profesionalno informiranje

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i djecu oštećena vida
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i djecom oštećena vida
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i djecu oštećena vida
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, tiflo-tehnička pomagala, njihova adaptacija i korištenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rad sa odjeljenskom zajednicom)
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne odgojno-obrazovne integracije
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.3. Srednje škole i ustanove za profesionalno osposobljavanje

1 mjesec

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Profesionalno informiranje
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

1 mjesec

2.1.1. Zdravstvena zaštita djece do šest godina

0,5 mjeseci

- Prati psihomotorni razvoj djece (dijagnostika, procjena mentalnog uzrasta, procjena statičke i dinamičke posture, procjena vizuelne oštrine, procjena orijentacije i mobilneta), učestvuje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece.
- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-djece i tretmana djece sa poremećajima u psihomotornom razvoju
- Vježbe razvoja šeme tijela
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programa rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj riziko-djece, učestvuje u planiranju, programiranju i relizaciji edukacijsko rehabilitacijskog tretmana djece s poremećajima psihičkog i tjelesnog razvoja i oštećenja vida u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini)

2.1.2. Zdravstvena zaštita školske djece i omladine

0,5 mjeseci

- Upoznaje se sa zdravstveno-statističkim i drugim dokumentima koji se vode u jedinici
- Upoznaje se sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, strukturom populacije i sa zdravstvenom problematikom populacije
- Upoznaje se sa ulogom i zadacima edukatora-rehabilitatora u nadzoru djece u školskim uvjetima, a naročito u specijalnim odjeljenjima osnovnih i srednjih škola, sa oblicima suradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

2 mjeseca

2.2.1. Pedijatrija

0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa specifičnostima medicinskog tretmana djece sa motoričkim poremećajima, kronično bolesnog djeteta, slijepog i slabovidog djeteta i djeteta s mentalnom retardacijom
- Uzimanje anamneze i funkcionalnog statusa djece sa motoričkim poremećajima, kronično bolesnog djeteta, slijepog i slabovidog djeteta i djeteta s mentalnom retardacijom (najmanje 10 bolesnika)
- Timski rad u obradi bolesnog djeteta
- Koncipiranje i realizacija suportivnih i rehabilitacijskih postupaka (stimulativne vježbe, art terapija, kreativna terapija, muzikoterapija, likovna ekspresija, terapija plesom i pokretom, dramatzacija i psihodrama, biblioterapija)
- Sprovođenje edukacijskog sadržaja sukladno nastavnom planu i programu sa djecom školskog uzrasta
- Kontakt sa matičinom ustanovom i drugim institucijama
- Upoznaje se sa organizacijom slobodnog vremena djece s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama, kronično bolesne i slijepe i slabovide djece

2.2.2. Psihijatrija

0,5 mjeseci

- Savladavanje tehnike psihijatrijskog intervjuja, pristup bolesniku sa mentalnom retardacijom, motoričkim poremećajima i slijepom i slabovidom bolesniku s edukacijsko-rehabilitacijskog aspekta
- Ovladavanje resocijalizacijskim metodama u psihijatriji
- Provodi psihoedukacijski i somatski tretman odraslih i djece
- Otklanjanje nepoželjnih oblika ponašanja (stereotipija) kod osoba sa motoričkim poremećajima, kronično bolesnih, slijepih i slabovidih i osoba s mentalnom retardacijom sa psihičkim poremećajima
- Grupna terapija (Geštalt)
- Biblioterapija (Braillovim pismom)
- Kreativna terapija uz primjenu različitih medija
- Metode prevencije i liječenja alkoholizma, narkomanije i drugih ovisnosti
- Biblioterapija
- Učestvuje u planiranju i osmišljavanju slobodnog vremena pacijenata
- Upoznaje se sa ulogom somatopeda u timskom radu u zaštiti mentalnog zdravlja
- Upoznaje se sa najvažnijim pitanjima socijalne zaštite psihijatrijskog bolesnika (ocjena radne sposobnosti, stav prema zapošljavanju)

2.2.3. Fizikalna medicina i rehabilitacija i protetika

0,5 mjeseci

- Rana stimulacija psihomotornog razvoja i vježbe za razvoj šeme tijela
- Rana stimulacija u području orijentacije i mobiliteta
- Rana stimulacija grube i fine motorike
- Procjena orijentacije i mobiliteta slijepih i slabovidih osoba
- Funkcionalna testiranja osoba sa oneosposobljenošću vida i motorike
- Procjena mentalnog statusa
- Upoznavanje sa temeljnim kinezi terapijskim tehnikama
- Primjena toplotnih i elektro procedura
- Specijalizirane vježbe za djecu sa cerebralnom paralizom
- Specijalizirane vježbe za djecu sa deformitetima kičmenog stuba i drugim anomalijama
- Vježbe za osobe koje imaju osteoporozu
- Vježbe za osobe nakon cerebrovaskularnog infarkta
- Vježbe i rehabilitacija osoba nakon športskih povreda
- Somatopedski tretman komatoznih bolesnika i onih sa povredom glave
- Timski rad u neurološkoj rehabilitaciji
- Upoznaje se sa konstrukcijom, izradom, primjenom i evaluacijom ortopedskih pomagala
- Obavlja somatopedsku procjenu pacijenta (psiho-somato i socio-somato analiza)
- Upoznaje se sa zadacima somatopeda pri procjeni funkcionalnog statusa, izboru pomagala, prilagodbi pomagala pacijentu
- Sudjeluje u koncipiranju i provođenju interventnih somatopedskih metoda i funkcionalne rehabilitacije
- Educira pacijenta za primjenu ortopedskih pomagala
- Učestvuje u savjetovanju pacijenata i obitelji u adaptaciji kućnog prostora

2.2.4. Očna klinika i Kabinet za ortoptiku-pleoptiku

0,5 mjeseci

- Upoznati se sa medicinskom dokumentacijom
- Uključiti se u timski rad
- Napraviti individualni plan za sprovođenje suportivne terapije

- Upoznati se s najčešćim oboljenjima oka koja dovode do sljepila
- Napraviti individualne planove mobiliteta za osobe koje su oslijepile ili koje imaju visoku slabovidost
- Aktivno učestvovati u upućivanju slijepih ili slabovidih osoba na organizacije koje se bave ovom populacijom
- Upoznati se sa medicinskom dokumentacijom Kabineta
- Ovladati tehnikama, metodama i načinima rada aparata i pomagala koji se koriste u ortoptičko-pleoptičkoj rehabilitaciji
- Učestvovati u timu za određivanje i obavljanje rehabilitacijskog tretmana
- Savjetodavni rad sa roditeljima

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3 mjeseca

3.1. Centri za socijalni rad

1 mjesec

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom
- Zakonski propisi i organizacija rada u centru
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Metodologija vođenja evidencije o osobama ometenim u razvoju
- Komisija za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom ili psihičkom razvoju

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju

0,5 mjeseci

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa djece ometene u razvoju
- Suvremeni modeli u pristupu djeci ometenoj u razvoju
- Socijalni model u pristupu djeci ometenoj u razvoju
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i slijepe i slabovide djece
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora - rehabilitatora u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa smetnjama u razvoju
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad, edukacijsko-rehabilitacijski tretman djeteta s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i slijepog i slabovidog djeteta
- Individualni list i dosije djeteta
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena edukacijsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slučaja)
- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa omladine ometene u razvoju
- Suvremeni modeli u pristupu omladini ometenoj u razvoju
- Socijalni model u pristupu omladini ometenoj u razvoju
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu omladine s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i slijepe i slabovide omladine
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora-rehabilitatora u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema mladim ljudima sa smetnjama u razvoju
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad, edukacijsko-rehabilitacijski tretman mladih ljudi s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i sljepoćom i slabovidošću u obitelji
- Individualni list i dosije omladine
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena edukacijsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slučaja)

3.3. Dnevni centri za tretman odraslih sa onesposobljenjem

0,5 mjeseci

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa odraslih sa onesposobljenjem
- Suvremeni modeli u pristupu odraslim osobama sa onesposobljenjem
- Socijalni model u pristupu odraslim osobama sa onesposobljenjem
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu odraslih osoba s mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i sljepoćom i slabovidošću
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora-rehabilitatora u radu tima
- Edukacija zajednice, formiranje realnih stavova prema odraslim osobama sa onesposobljenjem
- Individualni list i dosije osobe
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena edukacijsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slučaja)

3.4. Dom za djecu bez roditeljskog staranja	10 dana
• Upoznavanje sa organizacijom rada • Upoznavanje sa programom rada • Upoznavanje sa korisnicima • Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja • Vođenje stručne dokumentacije • Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora - rehabilitatora u radu tima • Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja • Individualni list i dosije djeteta • Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreacijsko-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko) • Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena edukacijsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaulacija (prikaz jednog slučaja)	
3.5. Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba	10 dana
• Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka • Vođenje stručne dokumentacije • Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima • Upoznavanje sa programom rada • Upoznavanje sa korisnicima • Izrada programa podrške starim osobama • Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreativno-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko)	
3.6. Zavodi za smještaj osoba s mentalnom retardacijom (Pazarić, Fojnica)	10 dana
• Upoznavanje sa organizacijom rada • Upoznavanje sa programom rada • Upoznavanje sa korisnicima • Interdisciplinarni pristup u tretmanu osoba na trajnom smještaju • Vođenje stručne dokumentacije • Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora - rehabilitatora u radu tima • Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreacijsko-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko) • Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena edukacijsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaulacija (prikaz jednog slučaja)	

PLAN PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA
1. ODGOJ I NAOBRAZBA
1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1 mjesec

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole 2 mjeseca

1.2.2. Centar za rehabilitaciju slušanja i govora 1 mjesec

1.2.3. Zavod za odgoj i naobrazbu djece sa smetnjama u tjelesnom i psihičkom razvoju 0,5 mjeseci

1.2.4. Specijalna srednja škola i odjeljenja pri srednjoškolskim centrima za profesionalno osposobljavanje djece i omladine oštećena sluha i/ili mentalnom retardacijom 0,5 mjeseci

UKUPNO 5 mjeseci

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA
2.1. Primarna zdravstvena zaštita

2.1.1. Služba za patologiju sluha, govora i glasa 1,5 mjeseci

2.1.2. Školski dispanzer 0,5 mjeseci

2.2. Ustanove za sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu (bolnice, klinike, zavodi)

2.2.1. Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju 1 mjesec

2.2.2. Fizikalna medicina i rehabilitacija 0,5 mjeseci

2.2.3. Neurološka klinika 0,5 mjeseci

2.2.4. Pedijatrijska klinika 1 mjesec

UKUPNO 5 mjeseci

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad	20 dana
3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju	20 dana
3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja	21 dan

UKUPNO	2 mjeseca
---------------	------------------

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA

Diplomirani logoped i surdoaudiolog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima u razvoju glasa, govora, jezika i sluha. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. logoped i surdoaudiolog (u daljnjem tekstu: pripravnik) pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u sljedećim ustanovama:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Školske ustanove:
 - Redovne osnovne škole
 - Specijalne osnovne škole za slušno oštećenu djecu
 - Specijalne osnovne škole za mentalno retardiranu djecu
 - Srednje redovne škole
 - Srednje specijalne škole
 - Specijalna odjeljenja pri srednjoškolskim centrima za profesionalno osposobljavanje djece i omladine ometene u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju, Odjel za audiologiju
- Pedijatrijska klinika, Odjel za neuropedijatriju
- Neurološka klinika
- Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, Klinika za psihijatriju
- Dom zdravlja, Dispanzer za ORL
- Dispanzer za predškolsku djecu
- Dispanzer za školsku djecu u kojem već postoje logopedska ili surdoaudiološka služba
- Služba za patologiju sluha, glasa i govora

3. Ustanovama socijalnog rada

- Centri za socijalni rad
- Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom ili psihičkom razvoju
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA**1. Predškolski odgoj i naobrazba****1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazba**

1 mjesec

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe i programiranje rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni rad

- Otkrivanje i evidentiranje djece sa govorno-jezičnim smetnjama i smetnjama sluha u predškolskoj ustanovi
- Dijagnosticiranje djece sa govorno-jezičnim smetnjama i smetnjama sluha u predškolskoj ustanovi
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Logopedski tretman djece sa artikulacijsko-fonološkim poremećajima
- Logopedski tretman djece koja mucaju
- Logopedski tretman djece sa brzopletošću u govoru
- Logopedski tretman djece sa posebnim jezičnim poteškoćama
- Logopedski tretman djece sa nedovoljnom govorno-jezičnom razvijenošću
- Logopedski tretman predškolske djece sa poremećajima glasa
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa govorno-jezičnim poremećajima u predškolski sustav
- Procjena govorno-jezičnih sposobnosti djeteta za polazak u školu
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko saznanjnih struktura
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Odgoj, naobrazba i rehabilitacija djece oštećena sluha i individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora djece u javnim predškolskim ustanovama
- Planiranje i programiranje rada sa djecom oštećena sluha
- Program slušnih i govornih vježbi
- Grupni i individualni rad sa djecom oštećena sluha u predškolskoj ustanovi
- Postupci demutizacije
- Vježbe za kulturu glasa i artikulacijski kompleks djece oštećena sluha
- Didaktički principi korekcije artikulacije djece oštećena sluha
- Struktura sata korekcije artikulacije djece oštećena sluha
- Sadržaji auditornog treninga
- Mjesto i uloga logopeda i surdoaudiologa u timu
- Metodski postupak za formiranje govorne ritmike kod gluhog djeteta
- Logopedska i surdodidaktička sredstva u radu
- Pomagala koja se koriste u formiranju glasa i govora
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

4 mjeseca

1.2.1. Redovne osnovne škole

2 mjeseca

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Godišnji program rada škole
- Ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom:
- Vođenje matične knjige, vođenje razredne knjige, evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljenskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaj nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, korelacija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih suradnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljenskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Suradnja sa stručnim timom škole, razrednim starješinom i predmetnim nastavnicima
- Profesionalno informiranje i orijentacija

Posebi stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju
- Izrada prilagođenih nastavnih programa za djecu oštećenog sluha u inkluzivnoj naobrazbi
- Dopunski stručni rad i pomoć na savlađivanju nastavnog gradiva djeci oštećena sluha u inkluzivnoj naobrazbi
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje u rehabilitaciji i edukaciji djece sa smetnjama u razvoju glasa, govora, jezika i sluha

- Logopedski i surdoaudiološki tretman djece sa artikulaciono-fonološkim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa posebnim jezičnim poteškoćama
- Logopedski tretman djece sa nedovoljnom govorno jezičnom razvijenošću
- Logopedski i surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima glasa
- Logopedski tretman djece sa poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost)
- Logopedski i surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima čitanja i pisanja,
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa govorno-jezičnim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa disleksijom i disgrafijom
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko saznanjnih struktura
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.2. Centar za rehabilitaciju slušanja i govora

1 mjesec

Opći dio

- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata, individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Suradnja sa stručnim timom škole, razrednim starješinom i predmetnim nastavnicima
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu oštećena sluha
- Specifičnosti u radu sa djecom oštećena sluha
- Specijalizirana elektroakustička aparatura u radu sa djecom oštećena sluha
- Problem komunikacije (daktilologija, hirologija, gestovni govor)
- Čitanje govora sa lica i usana
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal i njihovo korišćenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombiniranim smetnjama
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.3. Zavod za odgoj i naobrazbu djece sa smetnjama u tjelesnom i psihičkom razvoju

0,5 mjeseci

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu sa mentalnom retardacijom
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Specijalizirana elektroakustička aparatura u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Problem komunikacije s djecom s mentalnom retardacijom i/ili autizmom (gestovni govor)
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal i njihovo korišćenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombiniranim smetnjama
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.4. Specijalne srednje škole i odjeljenja pri srednjoškolskim centrima za profesionalno osposobljavanje djece i omladine oštećena sluha

0,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa oštećenim sluhom
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje
- Evidentiranje, dijagnosticiranje i organiziranje rehabilitacijskog tretmana adolescenata sa poremećajima glasa, govora jezika i sluha
- Logopedsko-surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima čitanja i pisanja

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine**

2 mjeseca

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti sa težištem na rehabilitaciji
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije
- Ciljevi zdravstvenog odgoja i naobrazbe i programiranje rada
- Zdravstvena područja rada
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa školskim ustanovama
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Stručni dio

Uloga logopeda i surdoaudiologa u Odjeljenjima za zdravstvenu zaštitu djece do šest godina se ogleda u sljedećem:

- Praćenju psihomotornog razvoja djece (logopedska i surdoaudiološka dijagnostika, procjena govorno-jezičnog statusa, subjektivna procjena stanja sluha)
- Učestvuje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece (procjena razvijenosti prelingvalne ili lingvalne faze u razvoju govora).
- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-beba za smetnje u psihomotornom razvoju i oštećenja sluha
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programa rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod riziko-faktorom, učestvuje u planiranju i programiranju rada sa djecom sa govorno-jezičnim smetnjama u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini)
- Neposredan rad sa djecom sa govorno-jezičnim smetnjama (artikulaciono-fonološkim poremećajima, posebnim jezičnim poteškoćama, nedovoljnom govorno-jezičnom razvijenošću, razvojnim disfazijama, poremećajima glasa, poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost), poremećajima čitanja i pisanja)

2.1.1. Služba za patologiju sluha, govora i glasa

1,5 mjeseca

U okviru navedene službe pripravnik logoped i/ili surdoaudiolog radi na otkrivanju, dijagnosticiranju i rehabilitaciji osoba sa:

- oštećenjem sluha (gluhih, naglušnih osoba i osoba sa ugrađenim kohlearnim implantom)
- razvojnim govorno-jezičnim teškoćama
- disfazijom ili afazijom
- mucanjem
- brzopletosti
- dislalijom i/ili fonološkim poremećajem
- anartrijom ili dizartrijom
- poremećajima nazalnosti (hipernazalnost i hiponazalnost),
- afonijom ili disfonijom
- alaringealnim glasom i govorom
- disgrafijom ili agrafijom
- disleksijom ili aleksijom
- miješanim poremećajima

2.1.2. Školski dispanzer

0,5 mjeseci

U školskim dispanzerima logoped i surdoaudiolog radi sljedeće:

- Upoznaje se sa zdravstveno-statističkim i drugim dokumentima koji se vode u školskim dispanzerima,
- Upoznaje se sa popisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, strukturom populacije i sa zdravstvenom problematikom populacije školske djece
- Upoznaje se sa ulogom i zadacima logopeda i surdoaudiologa u nadzoru djece u školskim uvjetima, a naročito u specijalnim odjeljenjima osnovnih i srednjih škola, sa oblicima suradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama
- Učestvuje u sprovođenju preventivnih mjera, zdravstvenog odgoja i prosvječivanja
- Učestvuje u izradi programa pomoći učenicima s teškoćama u razvoju i učenju
- Neposredan logopedski tretman školske djece sa govorno-jezičnim smetnjama: artikulacijsko-fonološkim, jezičnim, s poremećajima fluentnosti govora, s poremećajima glasa, koji se liječe u školskim dispanzerima

2.2. Ustanove za sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu (bolnice, klinike, zavodi)

3 mjeseca

2.2.1. Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju

1 mjesec

Na Klinici za ORL pripravnik logoped i/ili surdoaudiolog radi na otkrivanju, dijagnosticiranju i rehabilitaciji osoba sa:

- oštećenjem sluha (gluhih, naglušnih osoba i osoba sa ugrađenim kohlearnim implantom)
- razvojnim govorno-jezičnim teškoćama

- disfazijom ili afazijom
- mucanjem
- brzopletosti
- dislalijom i/ili fonološkim poremećajem
- anartrijom ili dizartrijom
- poremećajima nazalnosti (hipernazalnost i hiponazalnost)
- afonijom ili disfonijom
- alaringealnim glasom i govorom
- disgrafijom ili agrafijom
- disleksijom ili aleksijom
- miješanim poremećajima
- poremećajima neverbalne komunikacije
- Osnove audiološke dijagnostike, tretmana i protetike
- Preoperativna logopedska priprema pacijenata za laringektomiju
- Rad sa različitim programima za akustičku analizu glasa i govora
- Rad sa roditeljima

2.2.2. Fizikalna medicina i rehabilitacija

0,5 mjeseci

- Prvi logopedski pregled pacijenata sa afazijom
- Primjena odgovarajućih testova za dijagnosticiranje afazije
- Logopedski tretman pacijenata sa motornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzomotornom afazijom

2.2.3. Neurološka klinika

0,5 mjeseci

- Prvi logopedski pregled pacijenata sa afazijom
- Primjena odgovarajućih testova za dijagnosticiranje afazije
- Logopedski tretman pacijenata sa motornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzomotornom afazijom
- Logopedska dijagnostika i tretman pacijenata sa Parkinsonovom bolešću
- Logopedski tretman pacijenata sa neurogenim poremećajima glasa
- Učešće u radu tima koji se bavi dijagnosticiranjem i tretmanom osoba sa afazičnim smetnjama

2.2.4. Pedijatrijska klinika

1 mjesec

- Logopedski pregled djece sa teškoćama u razvoju koja su hospitalizirana na Pedijatrijskoj klinici
- Ovisno o vrsti dijagnosticiranog poremećaja u verbalnoj komunikaciji organizirati logopedski tretman
- Rad sa roditeljima djece sa poremećajima u verbalnoj komunikaciji

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

2 mjeseca

3. 1. Centri za socijalni rad

20 dana

Opći dio

- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima centara za socijalni rad i ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda i surdoaudiologa u radu tima
- Individualni list i dosije djeteta

Posebni stručni rad logopeda i surdoaudiologa u centrima za socijalni rad

- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom i psihičkom razvoju
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju

20 dana

Opći dio

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba sa smetnjama u razvoju od kojih je značajan broj sa govorno-jezičnim smetnjama i oštećenjima sluha
- Suvremeni modeli u pristupu osobama sa poremećajima u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji

- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima u ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda i surdoaudiologa u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Individualni list i dosije djeteta

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

21 dan

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda i surdoaudiologa u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA**1. RAD U ŠKOLSKIM USTANOVAMA****1.1. Školski odgoj i naobrazba**

1.1.1. Predškolske ustanove	5 dana
1.1.2. Redovne osnovne škole	5 dana
1.1.3. Srednje škole	10 dana
1.1.4. Specijalne osnovne školske ustanove i zavodi	10 dana

UKUPNO**1 mjesec****2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA****2.1. Primarna zdravstvena zaštita**

2.1.1. Dispanzer za nervne i duševne bolesti i toksikomanije	1 mjesec
--	----------

2.2. Sekundarna zdravstvena zaštita

2.2.1. Klinika za nervne i duševne bolesti	1 mjesec
--	----------

UKUPNO**2 mjeseca****3. SOCIJALNA ZAŠTITA**

3 mjeseca

3.1. Centar za socijalni rad

75 dana

3.1.1. Komisija za identifikaciju, razvrstavanje i ocjenjivanje djece ometene u psihotjelesnom razvoju

3.1.2. Referat maloljetničke delikvencije

3.2. Ustanove posttretmanske zaštite

0,5 mjeseci

3.3. Rad u Ministarstvu unutrašnjih poslova

2 mjeseca

3.3.1. Sektor kriminalističke policije kantonalnog MUP-a

- Odjel za narkomaniju

20 dana

- Odjel za prostituciju

20 dana

- Odjel za krvne delikte

21 dan

3.4. Rad u Kazneno popravnom zavodu

3 mjeseca

3.4.1. Odjeljenje za osuđenike muškog spola

1,5 mjesec

3.4.2. Odjeljenje za osuđenike ženskog spola

1,5 mjesec

3.5. Rad u Općinskom sudu

1 mjesec

3.5.1. Odjel za maloljetnike

UKUPNO**12 mjeseci**

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA U PREDŠKOLSKIM, ŠKOLSKIM I SREDNJOŠKOLSKIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža socijalnog pedagoga obuhvata:

1. Školski odgoj i naobrazba

1.1. predškolske ustanove	5 dana
1.2. redovne osnovne škole	5 dana
1.3. srednje škole	10 dana
1.4. specijalne osnovno školske ustanove i zavodi	10 dana

UKUPNO	1 mjesec
---------------	-----------------

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

1. Predškolski, osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba 20 dana

1.1. Predškolske ustanove 5 dana

- Upoznavanje sa Zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Upoznavanje sa pedagoškim standardima
- Upoznavanje sa pravilnikom o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Upoznavanje sa općom dokumentacijom ustanove i vođenjem pedagoške dokumentacije
- Upoznavanje sa identifikacijom djece sa poremećajima u ponašanju
- Upoznavanje sa programiranjem programa prevencije poremećaja u ponašanju u predškolskim ustanovama
- Upoznavanje sa programiranjem tretmana djece s poremećajima u ponašanju predškolske dobi
- Upoznavanje sa radom sa roditeljima djece s poremećajima ponašanja
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila

1.2. Redovne osnovne škole 5 dana

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Oblici rada u nastavi sa djecom s poremećajima u ponašanju
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Upoznavanje sa izrađivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom na modifikaciji poremećaja u ponašanju individualno i grupno
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.3. Srednje škole 10 dana

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Identifikacija učenika s poremećajima u ponašanju
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Upoznavanje sa izrađivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom na modifikaciji poremećaja u ponašanju individualno i grupno
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila

1.4. Specijalne osnovno školske ustanove i zavodi
(škole za LMR, škole za slušno oštećenu djecu) 10 dana

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom

- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa specifičnim aspektima nastavnog plana i programa
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada djece sa MR, autizmom i poremećajima u ponašanju
- Prilagođeni nastavni programi
- Upoznavanje sa problemom socijalne komunikacije djece
- Planiranje i programiranje prilagođenih sadržaja za djecu sa kombiniranim smetnjama
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Upoznavanje sa izrađivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom na modifikaciji poremećaja u ponašanju individualno i grupno

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža dipl. socijalnog pedagoga obuhvata:

Primarna zdravstvena zaštita

1.1. Dispanzer za nervne i duševne bolesti i toksikomanije 1 mjesec

Sekundarna zdravstvena zaštita

2.1. Klinika za nervne i duševne bolesti 1 mjesec

UKUPNO 2 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

Primarna zdravstvena zaštita

1 mjesec

Dio pripravničkog staža u okviru primarne zdravstvene zaštite kandidat će iskoristiti za evidentiranje i rano otkrivanje djece i omladine sa poremećajima u ponašanju

1.1. Dispanzer za nervne, duševne bolesti i toksikomanije

- Upoznavanje sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti
- Upoznavanje o vođenju evidencije bolesti ovisnosti (toksikomanija)
- Upoznavanje sa formiranjem kartona ovisnika
- Upoznavanje sa programiranjem tretmana ovisnika

Sekundarna zdravstvena zaštita

1 mjesec

2.1. Klinika za duševne bolesti

- Upoznavanje sa vođenjem stručne dokumentacije
- Upoznavanje sa vođenjem evidencije
- Upoznavanje sa djelokrugom rada socioterapijske zajednice
- Upoznavanje sa provođenjem tretmana
- Rad sa pojedincem
- Rad u grupi
- Rad u zajednici (komune)

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA U SOCIJALNIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža socijalnog pedagoga obuhvata:

1. Centar za socijalni rad

75 dana

1.1. Komisija za identifikaciju, ocjenjivanje i razvrstavanje djece i omladine ometene u psihotjelesnom razvoju

1.2. Referat maloljetničke delikvencije

2. Ustanove posttremanske zaštite

0,5 mjeseci

UKUPNO 3 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA**1. Centar za socijalni rad**

75 dana

- Upoznavanje sa Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji za djecom
- Upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka centra za socijalni rad i djelokrugom rada
- Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru centra za socijalni rad

1.1. Komisija za identifikaciju, ocjenjivanje i razvrstavanje djece i omladine ometene u psihotjelesnom razvoju

- Upoznavanje sa službom socijalne zaštite djece i mladih ometenih u psihotjelesnom razvoju
- Upoznavanje pravilnika o radu komisije

1.2. Referat maloljetničke delikvencije

- Upoznavanje sa pisanjem izvješća sucima i tužiteljstvu
- Upoznavanje sa evidencijom maloljetnika
- Upoznavanje sa sudskim raspravama
- Upoznavanje sa odgojnim mjerama
- Upoznavanje sa sprovođenjem odgojnih mjera
- Rad sa školama, obiteljima, sredinom u kojoj maloljetnik živi
- Sprovođenje preventivnih mjera
- Individualni rad sa maloljetnikom
- Upoznavanje sa grupnim radom
- Upoznavanje sa timskim radom

2. Ustanove posttremanske zaštite

0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa ustanovama posttremanske zaštite (klubovima, komunama, udruženjima)
- Upoznavanje sa organizacijom i djelokrugom posttremanske zaštite
- Mjesto posttremanske zaštite u sustavu interventnih mjera
- Upoznavanje sa položajem pojedinca, pravima, obavezama i mogućnostima u okviru posttremanske zaštite
- Upoznavanje sa koordinacijom zdravstvenih i socijalnih službi i službi posttremanske zaštite (centra za socijalni rad i dispanzera za duševne i nervne bolesti, klinike, komune, udruženja)
- Upoznavanje sa načinom života u komuni i stručnim profilima koji provode posttremansku zaštitu

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA U MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Plan pripravničkog staža socijalnog pedagoga obuhvata:

1. Sektor kriminalističke policije kantonalnog MUP-a**1.1. Odjel za narkomaniju**

20 dana

1.2. Odjel za prostituciju

20 dana

1.3. Odjel za krvne delikte

21 dan

UKUPNO**2 mjeseca****PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA****1.1. Odjel za narkomaniju**

20 dana

- Upoznavanje sa Zakonom o kaznenom postupku i Kaznenim zakonom
- Rad na suzbijanju i otkrivanju proizvodnje, prometa i krijumčarenja opojnih droga na području Ministarstva
- Upoznavanje rada na otkrivanju falsifikata i nekontroliranog izdavanja liječničkih recepata
- Upoznavanje sa znanstvenim postignućima u primjeni suvremenih metoda u otkrivanju i sprečavanju nedozvoljene trgovine opojnim drogama i narkomanije uopće
- Upoznavanje sa analitičko-informatičkim i drugim materijalima

1.2. Odjel za prostituciju

20 dana

- Upoznavanje sa otkrivanjem i suzbijanjem radnji podvođenja i posredovanja u vršenju prostitucije
- Upoznavanje sa narušavanjem ljudskih prava, preventivnim i operativnim radom

1.3. Odjel za krvne delikte

21 dan

- Upoznavanje sa uspješnim otkrivanjem kaznenih djela protiv života i tijela, dostojanstva ličnosti i morala, opće sigurnosti, ljudi i imovine, protiv slobode i prava građana, protiv javnog reda, protiv službene i druge odgovorne dužnosti a koja su u nadležnosti višeg suda
- Upoznavanje sa koordinacijom rada sa policijskim upravama na suzbijanju i otkrivanju kaznenih dijela iz navedenih oblasti koja su u nadležnosti osnovnih sudova

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA U KAZNENO POPRAVNOM ZAVODU

Plan pripravničkog staža socijalnog pedagoga obuhvata:

1. Rad u Kazneno popravnom zavodu **3 mjeseca**

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

1.1. Odjeljenje za osuđeničke muškog spola 1,5 mjesec

1.2. Odjeljenje za osuđeničke ženskog spola 1,5 mjesec

- Upoznavanje sa programiranjem i planiranjem poslova i aktivnosti na izvršavanju programa odgoja i tretmana u klasifikacijskoj grupi osuđenih osoba na izdržavanju kazne zatvora, koja broji do 50 osoba
- Upoznavanje sa izradom akta u postupku pomilovanja, uvjetnog otpusta, prekida izdržavanja kazne zatvora, premještaja i u drugim postupcima po zahtjevu osuđene osobe ili nadležnih organa
- Upoznavanje sa timom za grupnu terapiju
- Upoznavanje sa utvrđivanjem činjenica, pribavljanjem dokaza i predlaganjem postupka disciplinske odgovornosti za učinjene disciplinske prekršaje osuđenih osoba i postupka po molbenom raportu
- Upoznavanje sa rukovođenjem radom mikro tima i pripremanja prijedloga za premještaž u stimulatívno-klasifikacijske grupe i prijedlozima za korištenje pogodnosti i prava
- Upoznavanje sa suradnjom sa obitelji osuđene osobe vezano za odgoj-tretman i sa drugim poslovima, utvrđeni zakonom, pravilnikom o kućnom redu i matičnim knjigama osuđenih osoba.

Rad u Općinskom sudu 1 mjesec

1.1. Odjel za maloljetnike

Tokom boravka u ovoj instituciji pripravnici se trebaju upoznati sa vrstom i načinom izricanja kaznenih sankcija za maloljetnike

PLAN PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1,5 mjesec

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole 2 mjeseca

1.2.2. Zavod za odgoj i naobrazbu osoba sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju 1 mjesec

1.2.3. Srednje škole i ustanove za profesionalno osposobljavanje 0,5 mjeseci

UKUPNO **5 mjeseci**

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

2.1.1. Služba za patologiju sluha, govora i glasa 1,5 mjesec

2.2. Ustanove za sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu (bolnice, klinike, zavodi)

2.2.1. Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju 1 mjesec

2.2.2. Fizikalna medicina i rehabilitacija 1 mjesec

2.2.3. Neurološka klinika 0,5 mjeseci

2.2.4. Pedijatrijska klinika 1 mjesec

UKUPNO **5 mjeseci**

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad 20 dana

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju 20 dana

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 21 dan

UKUPNO **2 mjeseca**

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA

Diplomirani defektolog-logoped je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima u razvoju glasa, govora, jezika. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. logoped (u daljnjem tekstu: pripravnik) pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 9 mjeseci s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u sljedećim ustanovama:

1. Zdravstvenim ustanovama

- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju, odjel za audiologiju
- Pedijatrijska klinika, odjel za neuropedijatriju, Neurološka klinika, Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, Klinika za psihijatriju
- Dom zdravlja, Dispanzer za ORL, Dispanzer za predškolsku djecu, Dispanzer za školsku djecu u kojem već postoji logopedska služba
- Služba za patologiju sluha, glasa i govora

2. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Školske ustanove
- Redovne osnovne škole

3. Ustanovama socijalnog rada

- Centri za socijalni rad,
- Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom ili psihičkom razvoju
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA U ŠKOLSKIM USTANOVAMA

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu

1,5 mjesec

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni rad pripravnika diplomiranog defektologa-logopeda u predškolskoj ustanovi

- Otkrivanje i evidentiranje djece sa govorno-jezičnim smetnjama i smetnjama sluha u predškolskoj ustanovi
- Dijagnosticiranje djece sa govorno-jezičnim smetnjama i smetnjama sluha u predškolskoj ustanovi
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Logopedski tretman djece sa artikulacijsko-fonološkim poremećajima
- Logopedski tretman djece koja mucaju
- Logopedski tretman djece sa brzopletošću u govoru
- Logopedski tretman djece sa posebnim jezičnim poteškoćama
- Logopedski tretman djece sa nedovoljnom govorno-jezičnom razvijenošću
- Logopedski tretman predškolske djece sa poremećajima glasa
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa govorno-jezičnim poremećajima u predškolski sustav
- Procjena govorno-jezičnih sposobnosti djeteta za polazak u školu
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko-saznajnih struktura
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Mjesto i uloga logopeda u timu
- Logopedska sredstva u radu

- Pomagala koja se koriste u formiranju glasa i govora
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2. Osnovna naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole

2 mjeseca

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Godišnji program rada škole
- Ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom:
 - vođenje matične knjige, vođenje razredne knjige, evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljenskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaj nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, korelacija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih suradnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljenskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Suradnja sa stručnim timom škole, razrednim starješinom i predmetnim nastavnicima
- Profesionalno informiranje i orijentacija

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju
- Dopunski stručni rad i pomoć na savlađivanju nastavnog gradiva djeci sa posebnim potrebama u inkluzivnoj naobrazbi
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje u rehabilitaciji i edukaciji djece sa smetnjama u razvoju glasa, govora, jezika
- Logopedski i surdoaudiološki tretman djece sa artikulaciono-fonološkim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa posebnim jezičnim poteškoćama
- Logopedski tretman djece sa nedovoljnom govorno jezičnom razvijenošću
- Logopedski tretman djece sa poremećajima glasa
- Logopedski tretman djece sa poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost)
- Logopedski tretman djece sa poremećajima čitanja i pisanja
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa govorno-jezičnim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa disleksijom i disgrafijom
- Logopedski tretman djece sa posebnim potrebama u inkluzivnoj naobrazbi u redovnoj školi (djeca sa mentalnom retardacijom, cerebralnom paralizom, autizmom i drugo)
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko-saznajnih struktura
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.2. Specijalne osnovno školske ustanove (Zavod za odgoj i naobrazbu djece sa smetnjama u psihotjelesnom razvoju)

1 mjesec

Opći dio

- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata, individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika

- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Suradnja sa stručnim timom škole, razrednim starješinom i predmetnim nastavnicima
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

Stručni dio-Specijalne osnovne škole za djecu sa mentalnom retardacijom (Zavod za odgoj i naobrazbu djece sa smetnjama u psihotjelesnom razvoju)

- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal i njihovo korišćenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombiniranim smetnjama
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu sa mentalnom retardacijom
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Specijalizirana elektroakustička aparatura u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Problem komunikacije s djecom s mentalnom retardacijom i/ili autizmom (gestovni govor)
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal i njihovo korišćenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombiniranim smetnjama
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.3. Srednje škole i ustanove za profesionalno osposobljavanje

0,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa govornim poteškoćama
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje
- Evidentiranje, dijagnosticiranje i organiziranje rehabilitacijskog tretmana adolescenata sa poremećajima glasa, govora jezika i sluha
- Logopedsko surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima čitanja i pisanja

**PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA-LOGOPEDA
U USTANOVAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE**

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije
- Ciljevi zdravstvenog odgoja i naobrazbe i programiranje rada
- Zdravstvena područja rada
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa školskim ustanovama
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

2.1.1. Služba za patologiju sluha, glasa i govora

1,5 mjesec

Uloga logopeda u Odjeljenju za patologiju sluha, govora i glasa.

Diplomirani defektolog logoped učestvuje u otkrivanju, dijagnosticiranju i rehabilitaciji osoba sa:

- razvojnim govorno-jezičnim teškoćama
- disfazijom ili afazijom
- mucanjem
- brzopletosti
- dislaliom i/ili fonološkim poremećajem
- anartrijom ili dizartrijom
- poremećajima nazalnosti (hipernazalnost i hiponazalnost)
- afonijom ili disfonijom

- alaringealnim glasom i govorom
- disgrafijom ili agrafijom
- disleksijom ili aleksijom
- miješanim poremećajima
- poremećajima neverbalne komunikacije
- djecom koja imaju sekundarne jezične poremećaje uzrokovane: mentalnom retardacijom, autizmom, sociokulturnom deprivacijom, bilingvizmom i drugo
- Rad sa roditeljima
- U sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece (procjena razvijenosti prelingvalne ili lingvalne faze u razvoju govora).
- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana rizik-beba za smetnje u psihomotornom razvoju i oštećenja sluha
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programa rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod riziko faktorom, učestvuje u planiranju i programiranju rada sa djecom sa govorno-jezičnim smetnjama u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini)
- Neposredan rad u obitelji sa djecom sa govorno-jezičnim smetnjama (artikulaciono-fonološkim poremećajima, posebnim jezičnim poteškoćama, nedovoljnom govorno jezičnom razvijenošću, razvojnim disfazijama, poremećajima glasa, poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost) poremećajima čitanja i pisanja)

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIANOG DEFEKTOLOGA-LOGOPEDA U BOLNICAMA, KLINIKAMA I ZAVODIMA

2.2. Ustanove sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite

2.2.1. Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju

1 mjesec

Na Klinici za ORL pripravnik logoped radi na otkrivanju, dijagnosticiranju i rehabilitaciji osoba sa:

- razvojnim govorno-jezičnim teškoćama
- disfazijom ili afazijom
- mucanjem
- brzopletosti
- dislalijom i/ili fonološkim poremećajem
- anartrijom ili dizartrijom
- poremećajima nazalnosti (hipernazalnost i hiponazalnost),
- afonijom ili disfonijom
- alaringealnim glasom i govorom
- disgrafijom ili agrafijom
- disleksijom ili aleksijom
- miješanim poremećajima
- poremećajima neverbalne komunikacije
- djecom koja imaju sekundarne jezične poremećaje uzrokovane: mentalnom retardacijom, autizmom, sociokulturnom deprivacijom, bilingvizmom i drugo
- Osnove audiološke dijagnostike, tretmana i protetike
- Preoperativna logopedska priprema pacijenata za laringektomiju,
- Rad sa različitim programima za akustičku analizu glasa i govora
- Rad sa roditeljima

2.2.2. Fizikalna medicina i rehabilitacija

1 mjesec

- Prvi logopedski pregled pacijenata sa afazijom
- Primjena odgovarajućih testova za dijagnosticiranje afazije
- Logopedski tretman pacijenata sa motornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzomotornom afazijom

2.2.3. Neurološka klinika

0,5 mjeseci

- Prvi logopedski pregled pacijenata sa afazijom
- Primjena odgovarajućih testova za dijagnosticiranje afazije
- Logopedski tretman pacijenata sa motornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzornom afazijom
- Logopedski tretman pacijenata sa senzomotornom afazijom
- Logopedska dijagnostika i tretman pacijenata sa Parkinsonovom bolešću
- Logopedski tretman pacijenata sa neurogenim poremećajima glasa
- Učešće u radu tima koji se bavi dijagnosticiranjem i tretmanom osoba sa afazičnim smetnjama

2.2.4. Pedijatrijska klinika

1 mjesec

- Logopedski pregled djece sa teškoćama u razvoju koja su hospitalizirana na Pedijatrijskoj klinici
- Ovisno o vrsti dijagnosticiranog poremećaja u verbalnoj komunikaciji organizirati logopedski tretman
- Rad sa roditeljima djece sa poremećajima u verbalnoj komunikaciji

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA-LOGOPEDA U USTANOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad

20 dana

Opći dio

- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima centara za socijalni rad i ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda u radu tima
- Individualni list i dosije djeteta

Posebni stručni rad logopeda u centrima za socijalni rad

- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom i psihičkom razvoju
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa govorno-jezičnim poremećajima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa govorno-jezičnim poremećajima
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju

20 dana

Opći dio

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba sa smetnjama u razvoju od kojih je značajan broj sa govorno-jezičnim smetnjama
- Suvremeni modeli u pristupu osobama sa poremećajima u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima u ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa govorno-jezičnim poremećajima
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa govorno-jezičnim poremećajima
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa govorno-jezičnim poremećajima i poremećajima sluha
- Individualni list i dosije djeteta

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

21 dan

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA-OLIGOFRENOLOGA

1. ODGOJ I NAOBRABZA**1.1. Predškolski odgoj i naobrazba**

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1,5 mjesec

1.2. Osnovni i sredjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Osnovne škole 2 mjeseca

1.2.2. Specijalne osnovno školske ustanove 1,5 mjesec

1.2.3. Srednje škole i ustanove za profesionalno osposobljavanje 1 mjesec

UKUPNO**6 mjeseci**

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita**

2.1.1. Zdravstvena zaštita djece i omladine 1 mjesec

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

2.2.1. Pedijatrija 1 mjesec

2.2.2. Psihijatrija 1 mjesec

UKUPNO 3 mjeseca

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad 1 mjesec

3.2. Dnevni centri za tretman djece sa smetnjama u psihičkom razvoju 0,5 mjeseci

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 0,5 mjeseci

3.4. Dnevni centri za tretman odraslih osoba sa mentalnom retardacijom 0,5 mjeseci

3.5. Zavodi za smještaj osoba s mentalnom retardacijom (Pazarić, Fojnica) 0,5 mjeseci

UKUPNO 3 mjeseca

**PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - OLIGOFRENOLOG
U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA****1. Ustanove za odgoj i naobrazbu****1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1,5 mjesec****Opći dio**

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe
- Planiranje i programiranje rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i sportske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu sa mentalnom retardacijom
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa psihomotornom retardacijom
- Didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa psihomotornom retardacijom u predškolski sustav
- Dijete sa psihomotornom retardacijom i postojeće predrasude
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne predškolske integracije
- Perceptivno-motoričke stimulacije za djecu sa psihomotornom retardacijom
- Vježbe za razvoj tjelesne cjelovitosti
- Procjena mentalne i motoričke zrelosti djeteta za polazak u školu - utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko saznanjnih struktura
- Nivoi konzeravacije (materije, dužine, visine, broja, prostora, težine i zapremine)
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

**PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - OLIGOFRENOLOGA
U OSNOVNOŠKOLSKIM I SREDNJOŠKOLSKIM USTANOVAMA****1.2. Osnovni i sredjoškolski odgoj i naobrazba 4,5 mjeseci****Opći dio**

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom

- godišnji program rada škole
- ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
 - vođenje razredne knjige: evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljenskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaji nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, korelacija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Sadržajne i metodičko-didaktičke specifičnosti pojedinih nastavnih predmeta
- Oblici rada u nastavi (frontalni, grupni, individualni)
- Nastavne metode, didaktički principi
- Upoznavanje sa načinima pripremanja nastavnika za rad
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljenskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Korištenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rada sa odjeljenskom zajednicom)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu s mentalnom retardacijom
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu s mentalnom retardacijom
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rad sa odjeljenskom zajednicom)
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne odgojno-obrazovne integracije
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2.1. Redovne osnovne škole

2 mjeseca

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
 - godišnji program rada škole
 - ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
 - vođenje razredne knjige: evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljenskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja redovnog nastavnog plana i programa
- Sadržaji redovnog nastavnog plana i programa
- Procjena sposobnosti učenika u redovnom razredu
- Kreiranje individualnog plana i programa za konkretno dijete
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Metode, organizacije i strategije učenja i podučavanja u redovnom razredu
- Timski pristup - Suradnje sa roditeljima
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rada sa odjeljenskom zajednicom)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom u redovnom razredu

- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu s mentalnom retardacijom
- Planiranje i programiranje
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rad sa odjeljenskom zajednicom)
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne odgojno-obrazovne integracije

1.2.2. Specijalne osnovnoškolske ustanove

1,5 mjesec

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Profesionalno informiranje

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu s mentalnom retardacijom
- Specifičnosti u radu sa djecom s mentalnom retardacijom
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu s mentalnom retardacijom
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrada jedne nastavne jedinice iz svih nastavnih predmeta i rad sa odjeljenskom zajednicom)
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA-OLIFOGRENOLOGA U USTANOVAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

1 mjesec

U zdravstvenoj zaštiti djece do šest godina, školske djece i omladine obavljat sljedeće aktivnosti:

- Prati psihomotorni razvoj djece (defektološka dijagnostika, procjena mentalnog uzrasta, procjena statičke i dinamičke posture), učestvuje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece
- Vježba razvojnu šemu tijela
- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-beba i tretmana poremećaja u psihomotornom razvoju djece
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (izrada i realizacija individualnog programa rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod rizikom, učestvuje u planiranju, programiranju i relizaciji rada sa djecom sa psihomotornom retardacijom u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini)
- Upoznaje se sa zdravstveno-statističkim i drugim dokumentima koji se vode u jedinici
- Upoznaje se sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, strukturom populacije i sa zdravstvenom problematikom populacije
- Učestvuje u sprovođenju preventivnih mjera, zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja
- Učestvuje u izradi programa pomoći učenicima s teškoćama u razvoju, učenju i ponašanju
- Učestvuje u izradi prijedloga oblika korektivne gimnastike

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

2 mjeseca

2.2.1. Pedijatrija

1 mjesec

- Uzimanje anamneze i funkcionalnog statusa bolesnog djeteta (najmanje 10 bolesnika)
- Timski rad u obradi bolesnog djeteta

- Vježbe za stimulaciju psihomotornog razvoja
- Sprovođenje edukacijskog sadržaja sukladno nastavnom planu i programu sa djecom školskog uzrasta
- Kontakt sa matičinom ustanovom i drugim institucijama
- Upoznaje se sa organizacijom slobodnog vremena hospitalizirane djece
- Aktivno provođenje slobodnog vremena hospitalizirane djece sa mentalnom retardacijom

2.2.2. Psihijatrija

1 mjesec

- Savladavanje tehnike psihijatrijskog intervjua, pristup bolesniku sa mentalnom retardacijom i psihičkim poremećajima
- Ovladavanje resocijalizacijskim metodama u psihijatriji
- Otklanjanje nepoželjnih oblika ponašanja kod osoba sa mentalnom retardacijom i psihičkim poremećajima
- Grupna terapija (Geštalt)
- Kreativna terapija uz primjenu različitih medija
- Biblioterapija
- Učestvuje u planiranju aktivnog provođenja slobodnog vremena pacijenta
- Upoznaje se sa ulogom oligofrenologa u timskom radu u zaštiti mentalnog zdravlja
- Upoznaje se sa najvažnijim pitanjima socijalne zaštite osoba sa mentalnom retardacijom i psihičkim poremećajima
- Zastupa prava osoba sa mentalnom retardacijom i psihičkim poremećajima (imovinsko-pravna, socijalna i druga)

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - OLIGOFRENOLOGA U USTANOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centar za socijalni rad

1 mjesec

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom
- Zakonski propisi i organizacija rada u centru
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Metodologija vođenja evidencije o osobama ometenim u razvoju
- Komisija za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanju djece i omladine ometene u tjelesnom ili psihičkom razvoju

3.2. Dnevni centri za tretman djece sa smetnjama u psihičkom razvoju

0,5 mjeseci

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba ometenih u razvoju
- Suvremeni modeli u pristupu osobama ometenim u razvoju
- Socijalni modeli u pristupu osobama ometenim u razvoju
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece sa mentalnom retardacijom
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga oligofrenologa u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa mentalnom retardacijom
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa psihomotornom retardacijom
- Individualni list i dosije djeteta
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena individualnog programa, finalna procjena i evaluacija, prikaz jednog slučaja sa mentalnom retardacijom

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora - rehabilitatora u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

3.4. Dnevni centri za tretman odraslih osoba sa mentalnom retardacijom

0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu odraslih osoba s mentalnom retardacijom
- Timski rad, suradnja u timu, uloga edukatora - rehabilitatora u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema sposobnostima i potrebama odraslih osoba s mentalnom retardacijom
- Individualni program
- Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreacijsko-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko)

3.5. Zavodi za smještaj osoba s mentalnom retardacijom (Pazarić, Fojnica)	0,5 mjeseci
<ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje sa karakteristikama i organizacijom rada • Upoznavanje sa karakteristikama korisnika • Tretman u velikim institucijama • Mogućnosti zadovoljavanja individualnih potreba i interesa osoba s mentalnom retardacijom u institucijama • Programi rada • Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreacijsko-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko) 	

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SOMATOPEDA

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 0,5 mjeseci

1.2. Osnovni i sredjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Osnovne škole 0,5 mjeseci

1.2.2. Specijalne osnovne školske ustanove 0,5 mjeseci

1.2.3. Srednje škole 0,5 mjeseci

UKUPNO 2 mjeseca

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

2.1.1. Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine 1 mjesec

2.1.2. Medicina rada 0,5 mjeseci

2.1.3. Higijensko-epidemiološka djelatnost i socijalna medicina 0,5 mjeseci

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

2.2.1. Pedijatrija 1 mjesec

2.2.2. Klinika za palijativnu njegu 0,5 mjeseci

2.2.3. Fizikalna medicina i rehabilitacija 1,5 mjeseci

2.2.4. Protetika 1 mjesec

UKUPNO 6 mjeseci

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad 1 mjesec

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju 1 mjesec

3.3. Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba 1 mjesec

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 1 mjesec

UKUPNO 4 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SOMATOPEDA

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 0,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe
- Planiranje i programiranje rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu sa motoričkim smetnjama
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa višestrukim smetnjama
- Specijalizirana pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima u predškolski sustav
- Dijete sa težim motoričkim smetnjama i arhitektonske barijere, prostorna komunikacija
- Dijete sa motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i postojeće predrasude
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne predškolske integracije
- Perceptivno-motoričke stimulacije za djecu sa motoričkim smetnjama
- Vježbe grafomotornog izraza
- Procjena mentalne i motoričke zrelosti djeteta za polazak u školu

1.2. Osnovni i sredjoškolski odgoj i naobrazba

1,5 mjesec

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
 - godišnji program rada škole
 - ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
 - vođenje razredne knjige: evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaji nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, korelacija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Sadržajne i metodičko-didaktičke specifičnosti pojedinih nastavnih predmeta
- Oblici rada u nastavi (frontalni, grupni, individualni)
- Nastavne metode, didaktički principi
- Upoznavanje sa načinima pripremanja nastavnika za rad
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Korištenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrađena jedna nastavna jedinica iz svih nastavnih predmeta i rada sa odjeljskom zajednicom)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa motoričkim smetnjama
- Metodika specijalnog pisanja za djecu sa amputacijama, teškim oštećenjima i malformacijama gornjih ekstremiteta
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima u osnovnoškolski sustav i profesionalno osposobljavanje
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa višestrukim smetnjama
- Dijete sa težim motoričkim smetnjama i arhitektonske barijere, prostorna komunikacija
- Dijete sa motoričkim smetnjama i kroničnim bolestima i postojeće predrasude u odnosu na edukaciju
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne edukativne integracije
- Vizije za budućnost

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita****2.1.1. Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine**

1 mjesec

- Prati psihomotorni razvoj djece (defektološka dijagnostika, procjena mentalnog uzrasta, procjena statičke i dinamičke posture), učestvuje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece

- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-beba i tretmana poremećaja u psihomotornom razvoju djece
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programam rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod riziko faktorima, učestvuje u planiranju, programiranju i realizaciji somatopedskog tretmana u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini)

Školska medicina

- Upoznaje se sa zdravstveno-statističkim i drugim dokumentima koji se vode u jedinici
- Upoznaje se sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, strukturom populacije i sa zdravstvenom problematikom populacije,
- Upoznaje se sa ulogom i zadacima somatopeda u nadzoru djece u školskim uvjetima, a naročito u specijalnim odjeljenjima osnovnih i srednjih škola, sa oblicima suradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama
- Učestvuje u izradi programa pomoći učenicima s teškoćama u razvoju, učenju i ponašanju
- Učestvuje u izradi prijedloga oblika korektivne gimnastike

2.1.2. Medicina rada

0,5 mjeseci

- Upoznaje se sa načinom i organizacijom rada u dispanzeru medicine rada
- Upoznaje se sa profesionalnom orijentacijom i zdravstvenom selekcijom pri upisu u srednje škole
- Upoznaje se sa profesionalnim bolestima i kroničnim bolestima radnika i sprovodi sistematičnu edukaciju pacijenata
- Učestvuje u analizi funkcionalnih sposobnosti: kognitivne (verbalne sposobnosti, sposobnosti rezoniranja, numeričke sposobnosti, sposobnosti memorizacije, perceptivne sposobnosti, spacijalne sposobnosti i selektivna pažnja) i psihomotornih sposobnosti (fine manipulativne sposobnosti-spretnost prstiju, spretnost ruke, sposobnost kontrole pokreta, brzina pokreta i vrijeme reagiranja) i konativnih osobina (anksioznost, agresivnost, emocionalnu stabilnost, emocionalnu adaptabilnost, motiviranost, stavove, radne vrijednosti, profesionalne interese itd.)
- Ispituje stavove i motivaciju pojedinaca i radi na savjetovanju osoba s različitim teškoćama prilagođavanja

2.1.3. Higijensko-epidemiološka djelatnost i socijalna medicina

0,5 mjeseci

- Upoznaje se sa socijalno-medicinskom problematikom u oblasti rehabilitacije
- Upoznaje se sa brojem i vrstama institucija za naobrazbu, jaslica, vrtića, domova za djecu, omladinu i starijih osoba

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

4 mjeseca

2.2.1. Pedijatrija

1 mjesec

- Upoznavanje sa specifičnostima somatopedskog tretmana kronično bolesnog djeteta
- Timski rad u obradi bolesnog djeteta
- Koncipiranje i realizacija suportivnih i rehabilitacijskih postupaka (stimulativne vježbe, art-terapija, kreativna terapija, muzikoterapija, likovna ekspresija, terapija plesom i pokretom, dramatizacija i psihodrama, biblioterapija)
- Sprovođenje edukacijskog sadržaja sukladno nastavnom planu i programu sa djecom školskog uzrasta
- Kontakt sa matičnom ustanovom i drugim institucijama
- Upoznaje se sa organizacijom slobodnog vremena hospitalizirane djece

2.2.2. Klinika za palijativnu njegu

0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa specifičnostima medicinskog tretmana pacijenata u terminalnoj fazi bolesti u svrhu pružanja psihosocijalne (somatopedske) podrške pacijentima i njihovim obiteljima
- Koncipiranje i realizacija suportivnih i rehabilitacijskih postupaka sa pacijentima i njihovim obiteljima (stimulativne vježbe, art-terapija, muzikoterapija, likovna ekspresija, terapija plesom i pokretom, dramatizacija i psihodrama, biblioterapija, hagiote-rapija)

2.2.3. Fizikalna medicina i rehabilitacija

1,5 mjesec

- Upoznavanje sa ulogom somatopeda u interdisciplinarnom timu za rehabilitaciju
- Roditelj kao koterapeut i član interdisciplinarnog tima
- Funkcionalna testiranja osoba sa motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima
- Procjena mentalnog statusa
- Rana stimulacija psihomotornog razvoja i vježbe za razvoj šeme tijela
- Rana stimulacija grube i fine motorike
- Upoznavanje sa temeljnim kineziterapijskim tehnikama
- Primjena toplotnih i elektro procedura
- Bobath metoda

- Vojta metoda
- Specijalizirane vježbe za djecu sa cerebralnom paralizom
- Specijalizirane vježbe za djecu sa deformitetima kičmenog stuba i drugim anomalijama
- Edukacija i vježbe za osobe koje imaju osteoporozu
- Edukacija osoba sa reumatoidnim artritisom
- Metode procjene za djecu sa neurorazvojnim rizicima
- Pereptivno-kognitivna stimulacija za osobe nakon povreda glave, cerebrovaskularnog infarkta
- Vježbe i rehabilitacija osoba nakon športskih povreda
- Komplementarno suportivna terapija za osobe sa motoričkim smetnjama

2.2.4. Protetika

1 mjesec

- Upoznaje se sa konstrukcijom, izradom, primjenom i evaluacijom ortopedskih pomagala
- Obavlja somatopedsku procjenu pacijenta (psiho-somato i socio-somato analiza)
- Upoznaje se sa zadacima somatopeda pri procjeni funkcionalnog statusa, izboru pomagala, prilagodbi pomagala pacijentu
- Sudjeluje u koncipiranju i provođenju interventnih somatopedskih metoda i funkcionalne rehabilitacije
- Educira pacijenta za primjenu ortopedskih pomagala
- Učestvuje u savjetovanju pacijenata i obitelji u adaptaciji kućnog prostora

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centar za socijalni rad

1 mjesec

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom
- Zakonski propisi i organizacija rada u centru
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Metodologija vođenja evidencije o osobama ometenim u razvoju
- Komisija za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje djece i omladine ometene u tjelesnom ili psihičkom razvoju

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju

1 mjesec

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba ometenih u razvoju
- Suvremeni modeli u pristupu osobama ometenim u razvoju
- Socijalni model u pristupu osobama ometenim u razvoju
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu motorički oštećene djece
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga somatopeda u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa smetnjama u razvoju
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad, somatopedsko-rehabilitacijski tretman teško motorički oštećena djeteta u obitelji
- Individualni list i dosije djeteta
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena somatopedsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slučaja)

3.3. Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba

1 mjesec

- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Vođenje stručne dokumentacije
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Izrada somatopedskog andragošskog programa
- Organizacija slobodnog vremena i metodski pristup (kulturno-zabavno, rekreacijsko-športsko, radno-okupaciono, društveno-političko)

3.4. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

1 mjesec

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga somatopeda u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 1 mjesec

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole 1 mjesec

1.2.2. Specijalna osnovna škola za slušno oštećenu djecu 2 mjeseca

1.2.3. Srednja škola i odjeljenja pri srednjoškolskim centrima za profesionalno osposobljavanje djece i omladine oštećena sluha 0,5 mjeseci

1.2.4. Individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora u okviru osnovne i srednje naobrazbe 0,5 mjeseci

UKUPNO 5 mjeseci

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

2.1.1. Služba za patologiju sluha, govora i glasa 2,5 mjeseca

2.2. Ustanove za sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu (bolnice, klinike, zavodi)

2.2.1. Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju 2,5 mjeseca

UKUPNO 5 mjeseci

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad 20 dana

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine oštećena sluha 20 dana

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 20 dana

UKUPNO 2 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

1. PREDŠKOLSKI ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1 mjesec

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pedagoški standardi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi i zadaci predškolskog odgoja i naobrazbe
- Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji formiranja grupa
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom
- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu s posebnim potrebama
- Prilagođeni programi rada za djecu s posebnim potrebama (posebno djecu oštećena sluha)
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko sazajnih struktura
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2. Predškolska (i pripremna) odjeljenja u specijaliziranim ustanovama za odgoj, naobrazbu i rehabilitaciju djece oštećena sluha i individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora

- Nastavni plan i program
- Planiranje i programiranje rada
- Program slušnih i govornih vježbi u nastavnom planu i programu
- Ovladavanje upotrebe elektroakustičke aparature za grupni i individualni rada
- Slušne i govorne vježbe
- Postupci demutizacije
- Vježbe za kulturu glasa i artikulacijski kompleks

- Didaktički principi korekcije artikulacije
- Struktura sata korekcije artikulacije
- Sadržaji auditornog treninga
- Specijalna nastava slušnog treninga
- Specijalni trening kroz nastavni program
- Mjesto i uloga surdoaudiologa u školskom timu
- Metodski postupak za formiranje govorne ritmike kod gluhog djeteta
- Ritmičke i govorne igre
- Surdodidaktička sredstva u radu
- Pomagala koja se koriste u formiranju glasa i govora
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA U ŠKOLSKIM USTANOVAMA

1. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.1. Redovne osnovne škole	1 mjesec
1.2. Specijalna osnovna škola za slušno oštećenu djecu	2 mjeseca
1.3. Srednja škola i odjeljenje pri srednjoškolskim centrima za profesionalno osposobljavanje djece i omladine oštećena sluha	0,5 mjeseci
1.4. Individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora u okviru osnovne i srednje naobrazbe	0,5 mjeseci

Pripravnik je obavezan da provede ukupno godinu dana u pomenutim ustanovama, a ukoliko iz objektivnih razloga nije u prilici to ispoštovati onda je obavezan ukupan pripravnički staž realizirati u nekoj od navedenih ustanova

1. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.1. Redovne osnovne škole	1 mjesec
-----------------------------------	----------

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Profesionalno informiranje
- Utvrđivanje nivoa razvijenosti logičko saznanjnih struktura i dogradnja istih na odgovarajući nivo
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.2. Specijalne osnovne školske ustanove	2 mjeseca
---	-----------

- Podrazumijeva se sve rečeno pod redovnim školama plus specifičnosti
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu oštećena sluha
- Specifičnosti u radu sa djecom oštećena sluha
- Specijalizirana elektroakustička aparatura u radu sa djecom oštećena sluha
- Problem komunikacije (daktilologija, hirologija, gestovni govor)
- Čitanje govora sa lica i usana
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal i njihovo korišćenje
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombiniranim smetnjama
- Korišćenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne odgojno-obrazovne integracije
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.3. Srednje škole (odjeljenja za djecu sa oštećenjem sluha)

0,5 mjeseci

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Oblici rada u nastavi
- Nastavne metode i didaktički principi
- Način pripremanja za nastavu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Permanentno stručno usavršavanje nastavnika
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Profesionalno informiranje
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja

1.4. Individualni rad na rehabilitaciji slušanja i govora u okviru**osnovne i srednje naobrazbe**

0,5 mjeseci

- Mjestom i ulogom surdoaudiologa u školskom timu
- Principima rada na auditivnoj rehabilitaciji sa školskom djecom
- Sadržajima auditivnog treninga u radu sa školskom djecom
- Specijalnim surdoaudiološkim treningom kroz nastavni program
- Sustavom modela auditivnih stimulacija
- Slušnim i govornim vježbama za djecu predškolskog i školskog uzrasta
- Programom slušnih i govornih vježbi u nastavnom planu i programu centra
- Ototipskim skalama riječi za ispitivanje i vježbanje slušanja
- Koncipiranjem i realizacijom suportivnih i rehabilitacijskih postupaka (fonetska ritmika, piktografska ritmika, muzičke stimulacije)
- Vođenjem dokumentacije
- Suradnjom sa roditeljima

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA SURDOAUDIOLOGA U USTANOVAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

1. Primarna zdravstvena zaštita**1.1. Služba za patologiju sluha, govora i glasa**

2,5 mjeseca

- Planiranje, programiranje i provođenje surdoaudioloških pregleda
- Uzimanje anamneze (obiteljske, osobne)
- Utvrđivanje govorno-jezičnog statusa: pregled stanja govornih organa, stanje artikulacije, jezičnih sastavnica, procjena stupnja disfluentnosti govora, shvatanje i upotreba pisanih simbola, karakteristike glasa
- Ispitivanje slušanja (na golo uho, pomoću instalacione aparature, slušnog aparata)
- Slušna skrining procedura
- Ototipske skale riječi za ispitivanje i vježbanje slušanja (Pražić, Guberina, Kostić)
- Procedura testiranja
- Interpretacija rezultata testiranja
- Opći principi auditornog treninga
- Sadržaji auditornog treninga
- Modeli stimulacije slušanja
- Sustav modela auditivnih stimulacija
- Govorne igre za razvoj govora
- Program slušnih i govornih vježbi
- Rehabilitacija osoba sa ugrađenim kohlearnim implantatom
- Sredstva i pomagala u rehabilitaciji slušanja i govora
- Upoznavanje sa elektroakustičkom aparaturom u radu na rehabilitaciji slušanja i govora

2. Specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita**2.1. ORL klinika- audiološki centar**

2,5 mjeseca

- Mjesto i uloga surdoaudiologa u timu audiološkog centra
- Ispitivanje sluha kod djece i odraslih (poznavanje aparature i rukovanje istom)

- Dječija subjektivna audiometrija
- Dječija objektivna audiometrija
- Dijagnosticiranje oštećenja sluha odraslih osoba (rješavanje agravacija i simulacija)
- Audiološke pretrage (timpanometrija, impedancija, vestibulometrija)
- Prepoznavanje profesionalnih oštećenja sluha i oštećenja izazvanih akustičkim traumama
- Rehabilitacija slušanja i govora u pretprotežnoj fazi
- Rehabilitacija slušanja i govora u postprotežnoj fazi
- Mogućnosti efikasne amplifikacije, dodjela slušnog aparata i rukovanje istim
- Priprema za kohlearni implantat
- Rehabilitacija slušanja i govora u vrijeme postkohlearnog implantata
- Razvrstavanje djece oštećena sluha - pisanje nalaza
- Pisanje stručnog mišljenja
- Upoznavanje sa dokumentacijom i osposobljavanje vođenja iste

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA U USTANOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad

20 dana

Opći dio

- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima centara za socijalni rad i ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga logopeda u radu tima
- Individualni list i dosije djeteta

Posebni stručni rad surdoaudiologa u centrima za socijalni rad

- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u tjelesnom i psihičkom razvoju
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa poremećajima sluha, govora i jezika
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa poremećajima sluha i govora
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa poremećajima sluha i govorno-jezičnim poremećajima

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa oštećenim sluhom

20 dana

Opći dio

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba sa poremećajima sluha i govora
- Suvremeni modeli u pristupu osobama sa poremećajima u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima u ustanovama socijalne zaštite
- Upoznavanje sa programom rada
- Interdisciplinarni pristup u dijagnostici, razvrstavanju i tretmanu osoba sa poremećajima sluha i govora
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga surdoaudiologa u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa poremećajima sluha i govora
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji djeteta sa poremećajima sluha i govora
- Individualni list i dosije djeteta

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

21 dan

- Upoznavanje sa organizacijom rada
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga surdoaudiologa u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFЕКТОЛОГА - TIFЛОЛОГА

Plan pripravničkog staža tiflogologa obuhvata:

1. ODGOJ I NAOBRAZBA

1.1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 0,5 mjeseci

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

1.2.1. Redovne osnovne škole 0,5 mjeseci

1.2.2. Specijalizirane ustanove za osnovnoškolsku naobrazbu i profesionalno osposobljavanje

slijepi i slabovidne djece i omladine 1,5 mjesec

1.2.3. Srednje škole 0,5 mjeseci

UKUPNO 3 mjeseca

2. PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine 0,5 mjeseci

2.2. Specijalističko konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 0,5 mjeseci

2.2.1. Klinika za očne bolesti 0,5 mjeseci

2.2.2. Kabinet za ortoptiku - pleoptiku 4 mjeseca

2.2.3. Pedijatrija 0,5 mjeseci

UKUPNO 6 mjeseci

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Centri za socijalni rad 1 mjesec

3.2. Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju 1 mjesec

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja 1 mjesec

UKUPNO 3 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFЕКТОЛОГА - TIFЛОЛОГА

1. Predškolski odgoj i naobrazba

1.1. JU za predškolski odgoj i naobrazbu 0,5 mjeseci

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije
- Ciljevi predškolskog odgoja i naobrazbe
- Planiranje i programiranje rada
- Odgojno-obrazovna područja
- Organizacijski oblici rada
- Kriteriji za raspodjelu djece u grupe
- Programi rada grupa
- Kulturno-zabavne i športske manifestacije
- Suradnja sa vrtićima unutar predškolske ustanove
- Suradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na slijepu i slabovidu djecu
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za slijepu i visoko slabovidu djecu
- Didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa oštećenjima vida u predškolski sustav
- Slijepo dijete i postojeće predrasude
- Objektivni i subjektivni faktori uspješne predškolske integracije
- Perceptivno-motoričke stimulacije za slijepu i visoko slabovidu djecu
- Vježbe psihomotorne reedukacije
- Procjena mentalne i motoričke i mobilne zrelosti slijepog i visoko slabovidog djeteta za polazak u školu

1.2. Osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba

2,5 mjeseca

Opći dio

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Godišnji program rada škole
- Ljetopis škole
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom (vođenje razredne knjige, evidencija o neposrednom odgojno-obrazovnom radu, evidencija o suradnji sa roditeljima, evidencija o radu sa odjeljskom zajednicom i suradnja sa društvenom sredinom, evidencija o dopunskoj i fakultativnoj nastavi, evidencija o vannastavnim aktivnostima, evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika, dosije učenika)
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima za pojedine predmete
- Temeljna obilježja nastavnog plana i programa
- Sadržaj nastavnog plana i programa
- Zadaci nastavnih predmeta
- Didaktičko-metodičke upute i objašnjenja
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada, koleracija nastavnih sadržaja
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Tipovi nastavnih sati
- Individualizacija nastave
- Sadržajne i metodičko-didaktičke specifičnosti pojedinih nastavnih predmeta
- Oblici rada u nastavi (frontalni, grupni, individualni)
- Nastavne metode, didaktički principi, upoznavanje sa načinima pripremanja nastavnika za rad
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem permanentnog stručnog usavršavanja nastavnika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojnog rada sa odjeljskom zajednicom
- Standardna nastavno-tehnička i didaktička sredstva i pomagala
- Korištenje udžbenika u nastavi i za samostalno stjecanje znanja
- Stjecanje uvida u način realizacije pojedinih nastavnih sadržaja
- Neposredni rad u odgojno-obrazovnom procesu (obrađena jedna nastavna jedinica iz svih nastavnih predmeta i rad sa odjeljskom zajednicom)

Posebni stručni dio

- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, tiflo-tehnička pomagala, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja slijepa i slabovide djece u osnovnoškolski sustav i profesionalno osposobljavanje
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za slijepu i slabovidu djecu
- Slijepo dijete sa višestrukim smetnjama i postojeće predrasude u odnosu na edukaciju
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada u području orijentacije i mobiliteta (rad u mikro i makro sredini)
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne edukacijske integracije
- Vizije za budućnost

2. Ustanove zdravstvene zaštite**2.1. Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine**

0,5 mjeseci

- Prati psihomotorni razvoj djece (defektološka dijagnostika, procjena mentalnog uzrasta, procjena vizuelne oštine, procjena orijentacije i mobilitea), učestvuje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece
- Učestvuje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-beba i poremećaja u psihomotornom razvoju djece
- Vježbe razvojne šeme tijela
- Učestvuje u patronažnom radu u obitelji (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programa rada sa djetetom i roditeljima)
- Učestvuje u radu razvojnih savjetovališta za djecu, prati razvoj djece rođene pod rizikom, učestvuje u planiranju i programiranju rada sa slijepom i visoko slabovidom djecom u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u obiteljskoj sredini

Školska medicina

- Upoznaje se sa zdravstveno-statističkim i drugim dokumentima koji se vode u jedinici
- Upoznaje se sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, strukturom populacije i sa zdravstvenom problematikom populacije
- Upoznaje se sa ulogom i zadacima tiflogologa u nadzoru djece u školskim uvjetima, a naročito u specijalnim odjeljenjima redovnih osnovnih i srednjih škola, sa oblicima suradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama
- Učestvuje u sprovođenju preventivnih mjera, zdravstvenog odgoja i prosvječivanje

- Učestvuje u izradi programa pomoći učenicima s oštećenjem vida, učenju i ponašanju
- Učestvuje u izradi prijedloga oblika korektivne gimnastike (i izradi plana orijentacije i mobilitea) u okviru tjelesne kulture

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 0,5 mjeseci

2.2.1. Klinika za očne bolesti 0,5 mjeseci

- Upoznati se sa medicinskom dokumentacijom
- Uključiti se u timski rad
- Napraviti individualni plan za sprovođenje suportivne terapije
- Preoperativna i postoperativna obrada pacijenata
- Upoznati se sa najčešćim oboljenjima oka koja dovode do sljepila
- Napraviti individualne planove mobilitea za osobe koje su oslijepile ili koje imaju visoku slabovidost
- Aktivno učestvovati u upućivanju slijepih ili slabovidih osoba na organizacije koje se bave ovom populacijom

2.2.2. Kabinet za ortoptiku-pleoptiku 4 mjeseca

- Upoznati se sa medicinskom dokumentacijom kabineta
- Ovladati tehnikama, metodama i načinima rada aparata i pomagala koji se koriste u ortoptičko-pleoptičkoj rehabilitaciji
- Učestvovati u timu za određivanje i obavljanje rehabilitacijskog tretmana
- Savjetodavni rad sa roditeljima

2.2.3. Pedijatrija 0,5 mjeseci

- Uzimanje anamneze i funkcionalnog statusa bolesnog djeteta-najmanje 10 bolesnika
- Timski rad u obradi bolesnog djeteta
- Vježbe za stimulaciju psihomotornog razvoja
- Sprovođenje edukacijskog sadržaja sukladno nastavnom planu i programu sa djecom školskog uzrasta
- Kontakt sa matičnom ustanovom i drugim institucijama
- Upoznaje se sa organizacijom slobodnog vremena hospitalizirane djece
- Aktivno provođenje slobodnog vremena hospitalizirane slijepe i visoko slabovide djece

3. Ustanove socijalne zaštite 3 mjeseca

3.1. Centar za socijalni rad 1 mjesec

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom
- Zakonski propisi i organizacija rada u centru
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Metodologija vođenja evidencije o osobama s oštećenjem vida
- Komisija za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanju djece i omladine ometene u tjelesnom i psihičkom razvoju

3.2. Dnevni centri za rehabilitaciju djece, omladine i odraslih slijepih i slabovidih osoba i NVO 1 mjesec

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa slijepih osoba
- Suvremeni modeli u pristupu prema slijepim i slabovidim osobama
- Socijalni modeli u pristupu prema slijepim i slabovidim osobama
- Upoznavanje sa organizacijom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu slijepe i slabovide djece
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga tiflologa u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema slijepom i visoko slabovidnom djetetu
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad u obitelji sa slijepim djetetom
- Individualni list i dosije djeteta
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena individualnog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slijepog slučaja)

3.3. Dom za djecu bez roditeljskog staranja

- Upoznavanje sa organizacijom rada 1 mjesec
- Upoznavanje sa programom rada
- Upoznavanje sa korisnicima
- Interdisciplinarni pristup u tretmanu djece bez roditelja
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, suradnja u timu, uloga tiflologa u radu tima
- Formiranje realnih stavova prema djetetu bez roditelja
- Individualni list i dosije djeteta

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u socijalnim ustanovama	5 mjeseci
1. Centar za socijalni rad	100 dana
1.1. Referat socijalne zaštite	
1.2. Referat dječije zaštite	
1.3. Referat starateljstva	
1.4. Referat usvojenja	
1.5. Referat zaštite djece i mladih sa poremećajima u ponašanju	
1.6. Referat zaštita i tretman osoba sa posebnim potrebama (tjelesna i mentalna oštećenja)	
2. Ustanove za dječiju zaštitu	0,5 mjeseci
3. Ustanove za zaštitu odraslih i starih osoba	0,5 mjeseci
4. Ustanove za resocijalizaciju	20 dana

Rad u zdravstvenim ustanovama	2 mjeseca
1. Primarna zdravstvena zaštita - Domovi zdravlja	0,5 mjeseci
1.1. Patronažna služba	
1.2. Centar za mentalno zdravlje	
2. Sekundarna zdravstvena zaštita- UKC Tuzla	1 mjesec
2.1. Klinika za psihijatriju	
2.2. Klinika za plućne bolesti i TBC	
2.3. Klinika za pedijatriju	
2.3. Hospicij	
3. Socijalna služba UKC-a	0,5 mjeseci

Rad u privrednim poduzećima	0,5 mjeseci
1.1. Služba za socijalno statusna pitanja radnika	

Rad u školskim ustanovama	
1. Školski odgoj i naobrazba	1 mjesec
1.1. Predškolske ustanove	5 dana
1.1. Redovne osnovne škole	5 dana
1.2. Srednje škole	10 dana
1.3. Specijalne osnovne školske ustanove i zavodi	10 dana

Rad u Službi za zapošljavanje	0,5 mjeseci
1.1. Odjeljenje za socijalno-statusna pitanja nezaposlenih osoba	

Rad u Ministarstvu unutarnjih poslova	1 mjesec
1. Sektor kriminalističke policije kantonalnog MUP-a	
1.1. Odjel za narkomaniju	
1.2. Odjel za prostituciju	
1.3. Odjel za maloljetnički kriminalitet	

Rad u Kazneno popravnom zavodu	0,5 mjeseci
1.1. Odjeljenje za osuđenike muškog spola	
1.2. Odjeljenje za osuđenike ženskog spola	

Rad u nevladinim organizacijama	1 mjesec
1. Rad u ustanovama koje se bave socijalno-humanitarnom djelatnošću i upošljavaju profesionalne socijalne radnike (poslovi prevencije, savjetovanja, zaštite obitelji, edukacije i sl.)	

Rad u Službama mirovinsko-invalidskog osiguranja	0,5 mjeseci
1.1. Rad u općinskim poslovnica	
1.2. Rad u Institutu za medicinska vještačenja	

UKUPNO	12 mjeseci
---------------	-------------------

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U SOCIJALNIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u socijalnim ustanovama	5 mjeseci
1. Centar za socijalni rad	100 dana
1.7. Referat socijalne zaštite	
1.8. Referat dječije zaštite	
1.9. Referat starateljstva	
1.10. Referat usvojenja	
1.11. Referat zaštite djece i mladih sa poremećajima u ponašanju	
1.12. Referat zaštita i tretman osoba sa posebnim potrebama (tjelesna i mentalna oštećenja)	
2. Ustanove za dječiju zaštitu	0,5 mjeseci
3. Ustanove za zaštitu odraslih i starih osoba	0,5 mjeseci
4. Ustanove za resocijalizaciju	20 dana
<hr/>	
UKUPNO	5 mjeseci

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

1. Centar za socijalni rad	100 dana
• Upoznavanje sa odredbama i primjenom Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji za djecom • Upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka centra za socijalni rad i djelokrugom rada • Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru centra za socijalni rad • Referat socijalne zaštite • Referat dječije zaštite • Referat starateljstva • Referat usvojenja • Referat zaštite djece i mladih sa poremećajima u ponašanju • Referat zaštita i tretman osoba sa posebnim potrebama (tjelesna i mentalna oštećenja) • Upoznavanje sa pisanjem izvješća sucima i tužiteljstvu • Upoznavanje sa evidencijom maloljetnika • Upoznavanje sa sudskim raspravama • Upoznavanje sa odgojnim mjerama • Upoznavanje sa sprovođenjem odgojnih mjera • Rad sa školama, obiteljima, sredinom u kojoj maloljetnik živi • Sprovođenje preventivnih mjera • Individualni rad sa maloljetnikom • Upoznavanje sa grupnim radom • Upoznavanje sa timskim radom • Vođenje zakonom propisane evidencije • Izlazak na teren	
2. Ustanove za dječiju zaštitu	0,5 mjeseci
• Upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka i djelokrugom rada ustanove • Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru ustanova za dječiju zaštitu • Suradnja sa obitelji, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama	
3. Ustanove za zaštitu odraslih i starih osoba	0,5 mjeseci
• Upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka i djelokrugom rada ustanove • Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru ustanova za zaštitu odraslih i starih osoba • Suradnja sa obitelji, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama	
4. Ustanove za resocijalizaciju	20 dana
• Upoznavanje sa ustanovama za resocijalizaciju (klubovima, komunama, udruženjima i sl.) • Upoznavanje sa organizacijom i djelokrugom ustanova za resocijalizaciju • Mjesto posttremanske zaštite u sustavu interventnih mjera • Upoznavanje sa položajem pojedinca, pravima, obvezama i mogućnostima u okviru posttremanske zaštite • Upoznavanje sa koordinacijom zdravstvenih i socijalnih službi i službi posttremanske zaštite (centra za socijalni rad i dispanzera za duševne i nervne bolesti, klinike, komune, udruženja) • Upoznavanje sa načinom života u komuni i stručnim profilima koji provode posttremansku zaštitu	

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža diplomiranog socijalnog radnika obuhvata:

Rad u zdravstvenim ustanovama	2 mjeseca
1. Primarna zdravstvena zaštita - Domovi zdravlja	0,5 mjeseci
1.1. Patronažna služba	
1.2. Centar za mentalno zdravlje	
2. Sekundarna zdravstvena zaštita- UKC Tuzla	1 mjesec
2.1. Klinika za psihijatriju	
2.2. Klinika za plućne bolesti i TBC	
2.3. Klinika za pedijatriju	
2.3. Hospicij	
3. Socijalna služba UKC-a	0,5 mjeseci
<hr/>	
UKUPNO	2 mjeseca

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

Primarna zdravstvena zaštita 0,5 mjeseci

Dio pripravničkog staža u okviru primarne zdravstvene zaštite u domovima zdravlja kandidat će iskoristiti za evidentiranje i rano otkrivanje djece i omladine sa posebnim potrebama, patronažni rad, timski rad u centru za mentalno zdravlje.

Sekundarna zdravstvena zaštita UKC Tuzla 1 mjesec

- Upoznavanje sa vođenjem stručne dokumentacije
- Upoznavanje sa vođenjem evidencije
- Upoznavanje sa djelokrugom rada
- Upoznavanje sa provođenjem tretmana
- Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka
- Suradnja sa obitelji pacijenta, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama
- Rad sa pacijentom
- Rad u grupi
- Rad u zajednici na:
 - 2.1. Klinika za psihijatriju
 - 2.2. Klinika za plućne bolesti i TBC
 - 2.3. Klinika za pedijatriju
 - 2.3. Hospicij

Socijalna služba UKC-a 0,5 mjeseci

- Upoznavanje sa djelokrugom rada Socijalne službe UKC-a Tuzla
- Upoznavanje sa socijalnim radom sa uposlenicima UKC-a Tuzla

UKUPNO	2 mjeseca
---------------	------------------

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U PRIVREDNIM PODUZEĆIMA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u privrednim poduzećima	0,5 mjeseci
1.2. Služba za socijalno-statusna pitanja radnika	
<hr/>	
UKUPNO	0,5 mjeseci

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA U PRIVREDNIM PODUZEĆIMA

- Upoznavanje sa vođenjem stručne dokumentacije
- Upoznavanje sa vođenjem evidencije
- Upoznavanje sa djelokrugom rada
- Uvjeti rada radnika, zaštita na radu i povreda radnika
- Poslovi sa pojedinim kategorijama radnika (mladi, samohrani roditelji, invalidi)
- Problematika radnika sa umanjenom radnom sposobnošću
- Suradnja sa zdravstvenim i socijalnim ustanovama
- Rad na ocjeni preostale radne sposobnosti radnika, prekvalifikaciji i umirovljenju radnika

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U PREDŠKOLSKIM, ŠKOLSKIM I SREDNJOŠKOLSKIM USTANOVAMA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

1. Školski odgoj i naobrazba

1.1. predškolske ustanove	5 dana
1.3. redovne osnovne škole	5 dana
1.4. srednje škole	10 dana
1.5. specijalne osnovne školske ustanove i zavodi	10 dana

UKUPNO

1 mjesec

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U ŠKOLSKIM USTANOVAMA

1. Predškolski, osnovni i srednjoškolski odgoj i naobrazba 20 dana

1.1. Predškolske ustanove

5 dana

- Upoznavanje sa Zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi
- Upoznavanje sa pedagoškim standardima
- Upoznavanje sa pravilnikom o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Upoznavanje sa općom dokumentacijom ustanove i vođenjem pedagoške dokumentacije
- Upoznavanje sa dijagnosticanjem socijalnog položaja učenika i izrada socijalne karte učenika
- Upoznavanje sa identifikacijom djece sa posebnim potrebama
- Upoznavanje sa programiranjem tretmana djece s posebnim potrebama predškolske dobi
- Upoznavanje sa radom sa roditeljima djece sa posebnim potrebama
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila
- Upoznavanje sa oblicima suradnje obitelji, škole i centra za socijalni rad

1.2. Redovne osnovne škole

5 dana

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Prilagođeni nastavni programi
- Oblici rada u nastavi sa djecom s poremećajima u ponašanju
- Oblici rada u nastavi sa djecom s posebnim potrebama
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Upoznavanje sa izrađivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom na modifikaciji poremećaja u ponašanju individualno i grupno
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Upoznavanje sa socijalno-zaštitnom funkcijom škole
- Upoznavanje sa oblicima suradnje obitelji, škole i centra za socijalni rad
- Upoznavanje sa dijagnosticanjem socijalnog položaja učenika i izrada socijalne karte učenika

1.3. Srednje škole

10 dana

- Zakon o srednjoj naobrazbi
- Pravilnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada
- Dijagnosticanje učenika s poremećajima u ponašanju
- Organizacija nastave (razred, odjeljenje, nastavni sat, raspored sati, struktura nastavnog sata)
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Upoznavanje sa izrađivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom na modifikaciji poremećaja u ponašanju individualno i grupno
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila
- Upoznavanje sa socijalno-zaštitnom funkcijom škole
- Upoznavanje sa oblicima suradnje obitelji, škole i centra za socijalni rad
- Upoznavanje sa dijagnosticanjem socijalnog položaja učenika i izrada socijalne karte učenika

Specijalne osnovne školske ustanove i zavodi (škole za LMR, škole za slušno oštećenu djecu) 10 dana

- Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi
- Pravidnici o sistematizaciji poslova i radnih zadataka škole
- Upoznavanje sa školskom dokumentacijom
- Upoznavanje sa pedagoškom dokumentacijom
- Upoznavanje sa specifičnim aspektima nastavnog plana i programa
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada djece sa MR, autizmom i poremećajima u ponašanju
- Prilagođeni nastavni programi
- Upoznavanje sa problemom socijalne komunikacije djece
- Planiranje i programiranje prilagođenih sadržaja za djecu sa kombiniranim smetnjama
- Subjektivno i objektivno vrednovanje rezultata rada i evaluacija metoda objektivnog vrednovanja
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja suradnje sa roditeljima, posebno sa roditeljima djece koja pokazuju poremećaje u ponašanju
- Timski rad u školi sa stručnim suradnicima stručnih profila
- Upoznavanje sa socijalno-zaštitnom funkcijom škole
- Upoznavanje sa oblicima suradnje obitelji, škole i centra za socijalni rad
- Upoznavanje sa dijagnosticanjem socijalnog položaja učenika i izrada socijalne karte učenika

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u Službi za zapošljavanje **0,5 mjeseci**

1.2. Odjeljenje za socijalno-statusna pitanja nezaposlenih osoba

UKUPNO **0,5 mjeseci****PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA**

- Izrada socijalne karte nezaposlenih osoba
- Vođenje potrebne dokumentacije i evidencije
- Pisanje izvješća i analiza o socijalnim aspektima zapošljavanja
- Razvijanje suradnje sa centrima za socijalni rad i školama po pitanju profesionalne orijentacije i zapošljavanja
- Obrada socijalnih momenata kao prioriteta u slučajevima jednakih sličnih sposobnosti nezaposlenih osoba

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u Ministarstvu unutarnjih poslova **1 mjesec**

2. Sektor kriminalističke policije kantonalnog MUP-a

2.1. Odjel za narkomaniju

2.2. Odjel za prostituciju

2.3. Odjel za maloljetnički kriminalitet

UKUPNO **1 mjesec****PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA****1.1. Odjel za narkomaniju** **10 dana**

- Upoznavanje sa Zakonom o kaznenom postupku i Kaznenim zakonom
- Rad na suzbijanju i otkrivanju proizvodnje, prometa i krijumčarenja opojnih droga na području Ministarstva
- Upoznavanje rada na otkrivanju falsifikata i nekontroliranog izdavanja liječničkih recepata
- Upoznavanje sa znanstvenim postignućima u primjeni suvremenih metoda u otkrivanju i sprečavanju nedozvoljene trgovine opojnim drogama i narkomanije uopće
- Upoznavanje sa analitičko-informatičkim i drugim materijalima

1.2. Odjel za prostituciju **10 dana**

- Upoznavanje sa otkrivanjem i suzbijanjem radnji podvođenja i posredovanja u vršenju prostitucije
- Upoznavanje sa narušavanjem ljudskih prava, preventivnim i operativnim radom

1.3. Odjel za maloljetnički kriminalitet **10 dana**

- Upoznavanje sa načinom rada sa mldb. prijestupnicima
- Suradnja sa obitelji mldb. prijestupnika
- Suradnja sa centrom za socijalni rad
- Suradnja MUP-a sa tužiteljstvom i sudom u postupku utvrđivanja odgovornosti mldb. prijestupnika
- Upoznavanje sa koordinacijom rada sa policijskim upravama na suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela iz navedenih oblasti koja su u nadležnosti osnovnih sudova
- Upoznavanje sa procesom uzimanja izjava od mldb. osoba u prisustvu socijalnog radnika u cilju zaštite integriteta mldb. osoba

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U KAZNENO POPRAVNOM ZAVODU

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u Kazneno popravnom zavodu	0,5 mjeseci
1.1. Odjeljenje za osuđeničke muškog spola	
1.2. Odjeljenje za osuđeničke ženskog spola	
<hr/>	
UKUPNO	0,5 mjeseci

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

1.1. Odjeljenje za osuđeničke muškog spola

1.2. Odjeljenje za osuđeničke ženskog spola

- Upoznavanje sa izradom akta u postupku pomilovanja, uvjetnog otpusta, prekida izdržavanja kazne zatvora, premještaja i u drugim postupcima po zahtjevu osuđene osobe ili nadležnih organa
- Upoznavanje sa timom za grupnu terapiju
- Upoznavanje sa utvrđivanjem činjenica, pribavljanjem dokaza i predlaganjem postupka disciplinske odgovornosti za učinjene disciplinske prekršaje osuđenih osoba i postupka po molbenom raportu
- Upoznavanje sa rukovođenjem radom mikro tima i pripremanja prijedloga za premještaj u stimulatívno-klasifikacijske grupe i prijedlozima za korištenje pogodnosti i prava
- Upoznavanje sa suradnjom sa obitelji osuđene osobe vezano za odgoj-tretman i sa drugim poslovima, utvrđenim zakonom, pravilnikom o kućnom redu i matičnim knjigama osuđenih osoba
- Upoznavanje sa tretmanom osoba na izdržavanju kazne u procesu resocijalizacije
- Upoznavanje sa načinom korištenja slobodnog vremena osuđenih osoba
- Upoznavanje sa sociterapeutskim radom sa osuđenim osobama
- Upoznavanje sa opisom poslova socijalnog radnika u KPZ
- Priprema obitelji za prihvát osuđenih osoba nakon izdržavanja kazne zatvora
- Priprema radne sredine za prihvát osuđenih osoba nakon izdržavanja kazne zatvora

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u nevladinim organizacijama	1 mjesec
1.Rad u ustanovama koje se bave socijalno-humanitarnom djelatnošću i upošljavaju profesionalne socijalne radnike (poslovi prevencije, savjetovanja, zaštite obitelji, edukacije)	
<hr/>	
UKUPNO	1 mjesec

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

1 mjesec

- Upoznavanje sa djelatnošću NVO
- Upoznavanje sa osiguranjem finansijskih sredstava za projekte
- Upoznavanje sa načinom izrade projekta
- Suradnja sa vladinim sektorom

PLANI I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA U SLUŽBAMA MIROVINSKO-INVALIDSKOG OSIGURANJA

Plan pripravničkog staža socijalnog radnika obuhvata:

Rad u Službama mirovinsko-invalidskog osiguranja	0,5 mjeseci
1.1. Rad u općinskim poslovnica	
1.2. Rad u Institutu za medicinska vještačenja	
<hr/>	
UKUPNO	0,5 mjeseci

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA

- Upoznavanje sa postupkom za ocjenu preostale radne sposobnosti
- Upoznavanje sa postupkom za umirovljenje
- Učestvovanje u radu komisije pri Institutu za medicinska vještačenja MIO
- Rad sa invalidnom djecom koja ostvaruju pravo na habitulaciju
- Upoznavanje sa radom na ostvarivanju prava na obiteljsku mirovinu djece bez jednog ili oba roditelja

Prilog 2

(vanjska strana korica)

(format A4)

PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA

.....
(STRUČNO ZVANJE)

(1. Stranica)

fotografija
(4,5 X 6)

(svojeručni potpis)

(Prezime, ime oca, ime pripravnika)

(stručno zvanje)

Datum i mjesto rođenja:

Općina, država: _____

Završeni fakultet: _____

Naziv ustanove koja je primila pripravnika na pripravnički staž: _____

Datum početka pripravničkog staža: _____

(Mjesto i datum)

M.P.

(Direktor ustanove koja je
primila pripravnika na pripravnički
staž)

(zadnja 36. Stranica)

Pripravnički staž u trajanju od 12 mjeseci završen je dana _____
i prema odredbama Pravilnika o pripravničkom stažu i polaganju stručnog
ispita za lica koja su završila Defektološki fakultet ili Edukacijsko-
rehabilitacijski fakultet.

(Mjesto i datum)

(Direktor obrazovne ustanove ili
direktor zdravstvene ustanove
ili direktor socijalne ustanove)

(potpis)

M.P.

(Prilog: 3)**Z A H T J E V
ZA POLAGANJE STRUČNOG ISPITA**

(Naziv ustanove koja je primila pripravnika na pripravnički staž)

Prijavljujem se za polaganje stručnog ispita za: _____
(stručno zvanje)

Prezime (očevo ime) i ime: _____

Dan, mjesec i godina rođenja: _____

Mjesto rođenja: _____ općina: _____ država _____

Državljanstvo: _____

Završen fakultet: _____ datum _____ mjesto _____

Pripravnički staž trajao od _____ do _____

u ukupnom trajanju od _____

(mjesto i datum)

(kandidat)

**Tačnost podataka unesenih u
prijavu ovjerava**

M.P.

(direktor ustanove koja je primila
pripravnika na pripravnički staž)

Prilog:

Ovjerena kopija diplome

Uredno popunjena i ovjerena pripravnička knjižica

Izvod iz matične knjige rođenih

Prilog 4

Na osnovu člana 21. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj _____), Komisija za polaganje stručnog ispita u sastavu:..... je dana 20..... godine u sati sačinila

ZAPISNIK o obavljenom stručnom ispitu

Kandidat sin/kći rođen-a
u općina država
po zanimanju zaposlen-a u
..... na poslovima

Kandidat je uz prijavu dostavio pristupni rad na temu:.....
..... i isti je prihvaćen.

Na osnovu uvida u priloženu dokumentaciju i evidenciju, Rješenjem broj:
..... od 20..... godine, utvrđeno je da kandidat ispunjava uslove i da može pristupiti polaganju stručnog ispita.

Kandidat je polagao-la stručni ispit dana 20..... godine u vremenu od do sati i postigao-la sljedeći uspjeh:

	Pitanja	Ocjena	Potpis članova komisije
Posebni dio stručnog ispita	1		1.....
	1		2.....
	2		3.....
	1		4.....
	2		5.....

	Pitanja	Ocjena	Potpis članova komisije
Opći dio stručnog ispita	1		1.....
	2		2.....
			3.....
			4.....
			5.....

Na osnovu pokazanog znanja, Komisija konstatuje da je - nije kandidat položio stručni ispit u skladu sa programom polaganja stručnog ispita.

Pošto kandidat nije pokazao potrebno znanje iz općeg dijela stručnog ispita upućuje se na popravni ispit.

Podaci o položenom stručnom ispitu uneseni su u Knjigu evidencije lica koja su polagala stručni ispit broj:, sveska:

Predsjednik komisije

Prilog 5

Obrazac uvjerenja ima pravougaoni oblik dimenzija 210 x 297 mm (format A-4).

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

(Grb Kantona)

Na osnovu člana 22. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj _____), ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta, izdaje

UVJERENJE
O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU

_____ rođen-a _____
(prezime, očevo ime i ime) (dan, mjesec i godina rođenja)

godine u _____ općina _____ državljanin _____,
(mjesto rođenja) (naziv općine) (naziv države)

_____ iz _____ polagao-la je dana _____ stručni
(zvanje-zanimanje) (prebivalište) (dan, mjesec i godina)

ispit u skladu sa Programom polaganja stručnog ispita za sticanje osposobljenosti za samostalan rad u obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj zaštiti na poslovima _____ i prema ocjeni Komisije za polaganje stručnog ispita ovog Ministarstva,

ISPIT JE POLOŽIO-LA

te mu-joj se na osnovu toga izdaje ovo uvjerenje ovjereno potpisom ministra i pečatom Ministarstva.

U Tuzli _____
Broj _____

MINISTAR

Prilog 6

Knjiga evidencije ima pravougaoni oblik dimenzija 350 x 250 mm.

Korica

**EVIDENCIJA
LICA KOJA SU POLAGALA STRUČNI ISPIT**

Strana 1

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA**

**EVIDENCIJA
LICA KOJA SU POLAGALA STRUČNI ISPIT**

Knjiga _____

Strana 2

Redni broj	Prezime, ime roditelja i ime	Prethodno završena škola fakultet	Ustanova, odnosno pravno lice u kojem je kandidat zaposlen	Naziv teme pristupnog rada	Pitanja iz posebnog i općeg dijela stručnog ispita	Prezime i me članova komisije
	Datum rođenja	Smjer, grupa, odsjek				
	Mjesto, općina i država rođenja	Zvanje – zanimanje	Poslovi radnog mjesta na koje je kandidat raspoređen	Broj i datum rješenja o odobrenom polaganju ispita	Kandidat je upućen na popravni ispit iz: Datum polaganja popravnog ispita	Broj i datum izdatog uvjerenja
	JMB	Strani jezik				

Strana 3

Redni broj	Prezime, ime roditelja i ime	Prethodno završena škola fakultet	Ustanova, odnosno pravno lice u kojem je kandidat zaposlen	Naziv teme pristupnog rada	Pitanja iz posebnog i općeg dijela stručnog ispita	Prezime i me članova komisije
	Datum rođenja	Smjer, grupa, odsjek				
	Mjesto, općina i država rođenja	Zvanje – zanimanje	Poslovi radnog mjesta na koje je kandidat raspoređen	Broj i datum rješenja o odobrenom polaganju ispita	Kandidat je upućen na popravni ispit iz: Datum polaganja popravnog ispita	Broj i datum izdatog uvjerenja
	JMB	Strani jezik				

Strana 4 do 199 ista kao strana 3

Prilog 7

Obrazac uvjerenja ima pravougaoni oblik dimenzija 210 x 297 mm (format A-4).

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

(Grb Kantona)

Na osnovu člana 30. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj _____), ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta, izdaje

UVJERENJE
O PRIZNAVANJU STRUČNOG ISPITA

_____ rođen-a _____
(prezime, očevo ime i ime) (dan, mjesec i godina rođenja)

godine u _____ općina _____ državljanin _____,
(mjesto rođenja) (naziv općine) (naziv države)

_____ iz _____ priznaje se položen stručni ispit za samostalan rad u
(zvanje-zanimanje) (prebivalište)

oblasti obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite na poslovima _____, u
(naziv poslova)

skladu sa odredbama člana 30. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona» broj _____), te mu-joj na osnovu toga izdaje ovo uvjerenje ovjereno potpisom ministra i pečatom Ministarstva, na osnovu kojega ima sva prava kao i lice sa položenim stručnim ispitom.

U Tuzli _____
Broj _____

MINISTAR

novine F BiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/09), ministrica naobrazbe, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona, uz saglasnost ministra za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona i ministra zdravstva Tuzlanskog kantona, donosi

P R A V I L N I K

o izmjenama i dopunama Pravilnika o polaganju stručnog ispita

Članak 1.

(1) U članku 16. Pravilnika o polaganju stručnog ispita (“Službene novine Tuzlanskog kantona”, broj 2/09) stavak (3) mijenja se i glasi:

“(3) Članakovi ispitne komisije imenuju se na prijedlog resornih ministarstava za svako stručno zvanje posebno, uzimajući u obzir dužinu trajanja pripravničkog staža u ustanovama naobrazbe, zdravstva i socijalne zaštite, i to:

1) za stručna zvanja logoped i surdoaudiolog, defektolog-logoped i defektolog-surdoaudiolog, 2 člana na prijedlog Ministarstva naobrazbe, znanosti, kulture i športa, 2 člana na prijedlog Ministarstva zdravstva i 1 član na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku;

2) za stručna zvanja edukator-rehabilitator i defektolog-oligo-frenolog, 3 člana na prijedlog Ministarstva naobrazbe, znanosti, kulture i športa, 1 član na prijedlog Ministarstva zdravstva i 1 član na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku;

3) za stručna zvanja socijalni pedagog i socijalni radnik, 1 član na prijedlog Ministarstva naobrazbe, znanosti, kulture i športa, 1 član na prijedlog Ministarstva zdravstva i 3 člana na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku;

4) za stručno zvanje defektolog-somatoped 1 član na prijedlog Ministarstva naobrazbe, znanosti, kulture i športa, 2 člana na prijedlog Ministarstva zdravstva i 2 člana na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku;

5) za stručno zvanje defektolog-tiflogolog, 1 član na prijedlog Ministarstva naobrazbe, znanosti, kulture i športa, 3 člana na prijedlog Ministarstva zdravstva i 1 član na prijedlog Ministarstva za rad i socijalnu politiku.”

(2) Stavak (4) briše se, a dosadašnji stavak (5) postaje stavak (4).

Članak 2.

U članku 22. stavku (3) riječi “potpis ministra” zamjenjuju se riječima “potpis ministra, ministra za rad i socijalnu politiku i ministra zdravstva”.

Članak 3.

Sadržaj i način odrađivanja pripravničkog staža za osobe iz članka 1. Pravilnika o polaganju stručnog ispita, započet prije stupanja na snagu ovog pravilnika, okončan će se na način koji je povoljniji za pripravnika.

Članak 4.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo naobrazbe,
znanosti, kulture i športa
Broj: 10/1-12-718/11
Tuzla, 13.01.2011. godine

M I N I S T R I C A

Prof. dr. Mirzeta Hadžić-Suljić, v.r.

Prilog 1. mijenja se i glasi:

I - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG EDUKATORA - REHABILITATORA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno: 6 mjeseci

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarno zdravstvenoj zaštiti (1 mjesec) i u specijalističko – konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (2 mjeseca).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita 1 mjesec

- Služba za zdravstvenu zaštitu djece i omladine
- Školski dispanzer

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 2 mjeseca

- Neurološka klinika
- Pedijatrija
- Psihijatrija
- Fizikalna medicina i rehabilitacija i protetika
- Očna klinika i kabinet za ortoptiku i pleoptiku

Ukupno: 3 mjeseca

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju/Dnevni centri za tretman odraslih osoba sa onesposobljenjem/Dom za djecu bez roditeljskog staranja
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba
- Centri za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu

Ukupno: 3 mjeseca

UKUPNO 12 MJESECI

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMI- RANOG EDUKATORA – REHABILITATORA

Diplomirani edukator-rehabilitator je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa mentalnom retardacijom, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. edukator-rehabilitator (u daljnjem tekstu pripravnik) pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Dom zdravlja, Poliklinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju,
- Dispanzer za predškolsku djecu,
- Dispanzer za školsku djecu,
- Pedijatrijska klinika,
- Neurološka klinika,
- Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i protetika,
- Klinika za psihijatriju,
- Očna klinika, Kabinet za ortoptiku – pleoptiku.

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad,
- Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom ili psihičkom razvoju
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju/ Dom za djecu bez roditeljskog staranja/Dnevni centri za tretman odraslih osoba s onesposobljenjem
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba
- Centri za slijepu i slabovidnu djecu

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG EDUKATORA-REHABILITATORA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE****Opći dio**

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž)
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima i djecu oštećena vida.
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje.
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa višestrukim smetnjama
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa mentalnom retardacijom, motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima i slijepu i slabovidnu djecu u predškolski sistem.
- Analiza i prevazilaženje objektivnih i subjektivnih pretpostavki uspješne predškolske integracije.
- Perceptivno-motoričke stimulacije, vježbe grafomotornog izraza, procjena adaptivnog ponašanja i socijalizacije, procjena mentalne i motoričke zrelosti djeteta za polazak u školu, vježbe psihomotorne reedukacije, vježbe vizuelne percepcije i efikasnosti, vježbe mobilneta i orijentacije djece oštećena vida.

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita****Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Praćenje psihomotornog razvoja djece (procjena mentalnog uzrasta, procjena statičke i dinamičke posture), procjena vizuelne oštine, procjena orijentacije

i mobilneta, učestvovanje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece, te rano otkrivanje, evidentiranje, dijagnosticiranje i tretman djece sa mentalnom retardacijom, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida.

- Upoznavanje sa ulogom i zadacima edukatora – rehabilitatora u nadzoru djece u zdravstvenim uslovima, oblicima saradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama.

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita**Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Upoznavanje sa specifičnostima medicinskog tretmana djece sa mentalnom retardacijom, djece sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i djece oštećena vida
- Uzimanje anamneze i funkcionalnog statusa djece sa mentalnom retardacijom, djece sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i djece oštećena vida (najmanje 10 bolesnika), timski rad u obradi djeteta prilikom edukatorsko – rehabilitatorskog tretmana
- Koncipiranje i realizacija suportivnih i rehabilitacijskih postupaka (stimulativne vježbe, art terapija, kreativna terapija, muzikoterapija, likovna ekspresija, terapija plesom i pokretom, dramatisacija i psihodrama, biblioterapija).
- Sprovođenje edukativnog sadržaja u skladu sa nastavnim planom i programom sa djecom školskog uzrasta.
- Edukacija pacijenata, njihovih porodica, savjetodavni rad.

2. SOCIJALNA ZAŠTITA**Opći dio**

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga edukatora-rehabilitatora u radu tima
- Rad sa roditeljima
- Patronažni rad u porodici djeteta sa mentalnom retardacijom, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i djecom oštećena vida
- Individualni list i dosije djeteta
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju.

II - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navednih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno**5 mjeseci**

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (2 mjeseca) i u specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (3 mjeseca).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita 2 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navednim ustanovama:

- Služba za patologiju sluha, govora i glasa
- Školski dispanzer

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 3 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navednim klinikama:

- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju
- Fizikalna medicina i rehabilitacija
- Neurološka klinika
- Pedijatrijska klinika

Ukupno 5 mjeseci

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navednih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

Ukupno 2 mjeseca

UKUPNO 12 MJESECI

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA

Diplomirani logoped i surdoaudiolog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima u razvoju glasa, govora, jezika i sluha. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. logoped i surdoaudiolog (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Dom zdravlja, Dispanzer za ORL,
- Dispanzer za predškolsku djecu,
- Dispanzer za školsku djecu u kojima već postoje logopedska ili surdoaudiološka služba - Služba za patologiju sluha, glasa i govora
- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu hirurgiju, Odjel za Audiologiju
- Pedijatrijska klinika, Odjel za neuropedijatriju,
- Neurološka klinika,
- Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
- Klinika za psihijatriju.

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad,
- Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom ili psihičkom razvoju
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG LOGOPEDA I SURDOAUDIOLOGA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž).
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Otkrivanje, evidentiranje i dijagnosticiranje djece sa govorno-jezičkim smetnjama i smetnjama sluha u predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi
- Planiranje, programiranje individualnih oblika rada te logopedski i/ili surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha.
- Aplikacija specifičnih aspekata nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju, oštećenim sluhom, intelektualnim teškoćama, pervazivnim razvojnim poremećajima i kombinovanim smetnjama (izrada prilagođenih nastavnih programa, dopunski stručni rad i pomoć i sl.)
- Adaptacija i korištenje specijaliziranih nastavno-tehničkih sredstava, pomagala i didaktičkih materijala u rehabilitaciji i edukaciji djece sa smetnjama u razvoju glasa, govora, jezika i sluha.
- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima i organizacijom nastave, saradnja sa ostalim stručnjacima koji učestvuju u procesu odgoja i obrazovanja uz permanentno usavršavanje, saradnja sa roditeljima i društvenom zajednicom te aktivnosti na profesionalnom informisanju i orijentaciji.

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Rano otkrivanje, evidentiranje, dijagnosticiranje i tretman djece sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha.
- Upoznavanje sa ulogom i zadacima logopeda i surdoaudiologa u nadzoru djece u zdravstvenim uslovima, te oblicima saradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Logopedski i/ili surdoaudiološki pregled i tretman za osobe sa oštećenjem sluha (gluhe, nagluhe osobe i osobe sa ugrađenim kohlearnim implantom), razvojnim govorno jezičkim teškoćama, disfazijom ili afazijom, mucanjem, brzopletosti, artikulacijsko-fonološkim poremećajem, anartrijom ili dizartrijom, poremećajima nazalnosti, afonijom ili disfonijom, alaringealnim glasom i govorom, disgrafijom ili agrafijom, disleksijom ili aleksijom, miješanim poremećajima, poremećajima neverbalne komunikacije.
- Osnove audiološke dijagnostike, tretmana i protetike osoba sa oštećenjem sluha, (dodjela slušnih aparata, priprema pacijenata za ugradnju kohlearnih implantata i njihov daljnji surdoaudiološki tretman).
- Preoperativna logopedska priprema pacijenata za laringektomiju.
- Rad sa roditeljima
- Savjetovanje roditelja djece sa govorno-jezičkim smetnjama i oštećenjem sluha
- Učešće u radu tima koji se bavi dijagnosticiranjem i tretmanom osoba sa govorno-jezičkim smetnjama i oštećenjem sluha.

3. SOCIJALNA ZAŠTITA**Opći dio**

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga logopeda i surdoaudiologa u radu tima stručnjaka koji djeluje u ustanovama socijalne zaštite.
- Planiranje, programiranje individualnih oblika rada te logopedski i/ili surdoaudiološki tretman djece sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha.
- Patronažni rad u porodici djece sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha.
- Rad sa roditeljima/porodicama/starateljima djece sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha.
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju.

III - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPL. SOCIJALNOG PEDAGOGA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno **1 mjesec**

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (1 mjesec) i u specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (1 mjesec).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita **1 mjesec**

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u sljedećim ustanovama:

- Dispanzer za nervne i duševne bolesti i toksikomanije
- Centar za mentalno zdravlje

1.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita **1 mjesec**

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenoj klinici:

- Klinici za psihijatriju

Ukupno **2 mjeseca**

1. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centar za socijalni rad
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja
- Disciplinski centar za maloljetnike
- Odjel za narkomaniju/prostituciju/krvne delikte
- Kazneno-popravni zavod
- Općinski/Kantonalni sud

Ukupno **9 mjeseci**

UKUPNO **12 MJESECI**

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG PEDAGOGA

Diplomirani socijalni pedagog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima u ponašanju. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. Socijalni pedagog (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Klinika za psihijatriju
- Dispanzer za nervne i duševne bolesti i toksikomanije
- Centar za mentalno zdravlje

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad,
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja
- Kazneno-popravni zavod
- Disciplinski centar za maloljetnike
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Općinski/ Kantonalni sud

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPL. SOCIJALNOG PEDAGOGA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE****Opći dio**

• Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju.

(Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž).

- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Identifikacija djece sa poremećajima u ponašanju
- Upoznavanje sa programiranjem programa prevencije poremećaja u ponašanju u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama i specijalnim ustanovama i zavodima
- Upoznavanje sa programiranjem tretmana djece s poremećajima u ponašanju predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske dobi
- Upoznavanje sa metodama modifikacije poremećaja u ponašanju kroz individualni i grupni rad
- Rad na rješavanju problema učenja i prilagođavanja na školsku sredinu
- Upoznavanje sa načinima planiranja i programiranja saradnje sa roditeljima učenika
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno-obrazovnog rada djece sa posebnim potrebama
- Evaluacija sprovedenih mjera i aktivnosti

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Upoznavanje sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu djece, omladine odraslih, zdravstvenom problematikom populacije sa posebnim osvrtom na mentalne poteškoće, poremećaje u ponašanju djece i mladih

Stručni dio

- Opservacija i procjena osoba sa poremećajima u ponašanju
- Rad na ranom otkrivanju simptoma poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa radom stručnih timova koji se bave problematikom mentalnog zdravlja
- Upoznavanje o vođenju evidencije bolesti ovisnosti (toksikomanija)
- Upoznavanje sa metodama prevencije i zaštite mentalnog zdravlja
- Upoznavanje sa programiranjem tretmana ovisnika
- Rad na razvijanju odgovornosti za lično zdravlje
- Razvijanje vještina samokontrole, samopouzdanja i samokritičnosti
- Evaluacija sprovedenog stručnog tretmana

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Upoznavanje sa propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu djece, omladine odraslih, zdravstvenom problematikom populacije sa posebnim osvrtom na mentalne poteškoće, poremećaje u ponašanju djece i mladih

Stručni dio

- Upoznavanje sa provođenjem tretmana
- Rad sa pojedincem
- Rad sa porodicom
- Rad u grupi

- Rad u zajednici (komune)
- Rad na usvajanju stavova i navika zdravog načina življenja
- Intervencije na stresne situacije u osjetljivim periodima razvoja osobe

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Opći dio

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Opservacija i individualna procjena ličnosti, izrada individualnog plana i programa tretmana, sociopedagoška anamneza
- Saradnja sa školama, porodicama i sredinom u kojoj maloljetnik živi
- Sprovođenje preventivnih mjera (univerzalna, selektivna i indikovana prevencija)
- Individualni i grupni rad
- Timski rad, saradnja u timu, značaj socijalnog pedagoga u radu tima
- Upoznavanje sa ulogom i značajem rada, nastavno-obrazovnim aktivnostima i slobodnim vremenom u kazneno-popravnim zavodima
- Upoznavanje sa vrstom i načinom izricanja krivičnih sankcija za maloljetnike
- Prvi kontakt policije i maloljetnika, sudski postupak za maloljetnike, rad na sprovođenju izrečenih sankcija prema maloljetnicima
- Analiziranje dokumentacije (dosije) maloljetnika i odraslih u sukobu sa zakonom
- Značaj saradnje policije i lokalne zajednice
- Identifikacija rizičnih i protektivnih faktora kod djece i mladih bez roditeljskog staranja
- Stručni tretman sa djecom i mladima bez roditeljskog staranja
- Evaluacija sprovedenih mjera i aktivnosti

IV - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno

5 mjeseci

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarno zdravstvenoj zaštiti (2 mjeseca) i specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (3 mjeseca).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

2 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Služba za patologiju sluha, govora i glasa
- Školski dispanzer

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolničko zdravstvena zaštita **3 mjeseca**

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim klinikama:

- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu kirurgiju
- Fizikalna medicina i rehabilitacija
- Neurološka klinika
- Pedijatrijska klinika

Ukupno **5 mjeseci**

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece omladine sa smetnjama u razvoju
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

Ukupno **2 mjeseca**

UKUPNO **12 MJESECI**

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA

Diplomirani defektolog logoped je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima u razvoju glasa, govora i jezika. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. logoped (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarn pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Dispanzer za školsku djecu u kojima već postoji logopedska služba
- Služba za patologiju sluha, glasa i govora,
- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu hirurgiju, Odjel za audiologiju
- Pedijatrijska klinika, Odjel za neuropedijatriju
- Neurološka klinika,
- Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIANOG DEFEKTOLOGA - LOGOPEDA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na

oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž).

- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Otkrivanje i evidentiranje djece sa govorno-jezičkim smetnjama u predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi
- Dijagnosticiranje djece sa govorno - jezičkim smetnjama u predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa govorno-jezičkim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa artikulaciono-fonološkim poremećajima, djece sa posebnim jezičkim poteškoćama, djece sa nedovoljnom govorno jezičkom razvijenošću, djece sa poremećajima glasa, djece sa poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost), djece sa poremećajima čitanja i pisanja, djece sa disleksijom i disgrafijom
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, njihova adaptacija i korištenje u rehabilitaciji i edukaciji djece sa smetnjama u razvoju glasa, govora, jezika i sluha
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa za djecu sa mentalnom retardacijom
- Specifičnosti logopedskog rada sa djecom s mentalnom retardacijom i/ili autizmom
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombinovanim smetnjama

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Praćenje psihomotornog razvoja djece (logopedska dijagnostika, procjena govorno-jezičkog statusa)
- Učestvovanje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece (procjena razvijenoosti prelingvalne ili lingvalne faze u razvoju govora).
- Učestvovanje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod riziko faktorom, učestvuje u planiranju i programiranju rada sa djecom sa govorno-jezičkim smetnjama u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u porodičnoj sredini)
- Neposredan rad sa djecom sa govorno-jezičkim smetnjama (artikulacijsko- fonološkim poremećajima, posebnim jezičkim poteškoćama, nedovoljnom govorno jezičkom razvijenošću, razvojnim disfazijama ili afazijama, anatrijom ili dizatrijom, poremećajima nazalnosti, afonijom, alaringealnim glasom i govorom, poremećajima glasa, poremećajima fluentnosti govora (mucanje i brzopletost), poremećajima čitanja i pisanja, miješanim poremećajima)
- Upoznavanje sa ulogom i zadacima logopeda u nadzoru djece u školskim uslovima

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Logopedika dijagnostika i tretman pacijenata sa razvojnim govorno-jezičkim teškoćama, disfazijom ili afazijom, mucanjem, brzopletosti, artikulacijsko-fonološkim poremećajem, anartrijom ili dizartrijom, poremećajima nazalnosti, afonijom ili disfonijom, alaringealnim glasom i govorom, disgrafijom ili agrafijom, disleksijom ili aleksijom, miješanim poremećajima, poremećajima neverbalne komunikacije i drugim govorno-jezičkim poremećajima
- Osnove audiološke dijagnostike osoba sa govorno-jezičkim poremećajima
- Preoperativna logopedika priprema pacijenata za laringektomiju
- Rad sa roditeljima
- Učešće u radu tima koji se bavi dijagnosticiranjem i tretmanom osoba sa govorno-jezičkim smetnjama
- Savjetovanje roditelja djece sa govorno-jezičkim smetnjama

3. SOCIJALNA ZAŠTITA**Opći dio**

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga logopeda u radu tima
- Rad sa roditeljima
- Individualni list i dosije djeteta
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju
- Patronažni rad u porodici djeteta sa govorno-jezičkim poremećajima
- Logopedski tretman djece sa govorno-jezičkim poremećajima

**V - PLAN I PROGRAM
PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG
DEFEKTOLOGA-OLIGOFRENOLOGA**

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno: **6 mjeseci**

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (1 mjesec) i specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (2 mjeseca)

2.1. Primarna zdravstvena zaštita 1 mjesec

Kandidat stručno osposobljavanje realizira navedenim ustanovama:

- Zdravstvena zaštita djece i omladine

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 2 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Pedijatrija
- Psihijatrija

Ukupno : **3 mjeseca**

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u psihičkom razvoju i odraslih osoba sa onesposobljenjem/ Dom za djecu bez roditeljskog staranja

Ukupno: **3 mjeseca**

UKUPNO **12 MJESECI**

**PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA
DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA – OLIGOFRENOLOGA**

Diplomirani defektolog oligofrenolog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima mentalnog razvoja. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. oligofrenolog (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje godinu dana, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama
 - Predškolske ustanove
 - Osnovne škole
 - Srednje škole
 - Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju
2. Zdravstvenim ustanovama
 - Dispanzer za predškolsku djecu
 - Pedijatrijska klinika, Odjel za neuropedijatriju
 - Neurološka klinika,
 - Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
 - Klinika za psihijatriju
3. Ustanovama socijalne zaštite
 - Centri za socijalni rad
 - Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom ili psihičkom razvoju
 - Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju
 - Dom za djecu bez roditeljskog staranja

**PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG
DEFEKTOLOGA - OLIGOFRENOLOGA**

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**Opći dio**

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na

- oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž).
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Upoznavanje sa nastavnim planovima i programima, te organizacijom i realizacijom odgojno-obrazovnih sadržaja, saradnja sa nastavnim osobljem i roditeljima, te širom društvenom zajednicom, te planiranje i provođenje aktivnosti profesionalnog infromiranja i orijentacije
- Detekcija, dijagnostika i tretman djece sa mentalnom retardacijom u predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi
- Planiranje, programiranje i provođenje oligofrenološkog tretmana djece sa mentalnom retardacijom
- Specifični aspekti plana i programa djece sa mentalnom retardacijom (izrada Individualiziranog porodičnog plana usluga i Individualiziranog plana podučavanja u predškolskim ustanovama, Individualizirani odgojno-obrazovnih programa u redovnim školama, Individualizirani rehabilitacijski programi, dopunska stručna podrška i pomoć nastavnicima i roditeljima)
- Adaptacija i korištenje specijaliziranih nastavno-tehničkih sredstava, pomagala i didaktičkih materijala u edukaciji i rehabilitaciji djece sa mentalnom retardacijom.

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine****Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Rano otkrivanje, evidentiranje, dijagnosticiranje i tretman djece sa mentalnom retardacijom
- Upoznavanje sa ulogom i zadacima defektologa oligofrenologa u nadzoru djece u zdravstvenim uslovima, te oblicima saradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama
- Radi na sprovođenju preventivnih mjera, zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja
- Radi na izradi programa pomoći učenicima s mentalnom retardacijom, teškoćama u učenju i ponašanju

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita**Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Oligofrenološka procjena, dijagnostika i tretman osoba sa mentalnom retardacijom
- Sprovođenje edukativnog sadržaja u skladu sa nastavnim planom i programom sa djecom školskog uzrasta
- Organizacija slobodnog vremena hospitalizirane djece sa mentalnom retardacijom
- Otklanjanje nepoželjnih oblika ponašanja kod osoba sa mentalnom retardacijom i psihičkim poremećajima
- Upoznavanje sa ulogom oligofrenologa u timskom radu u zaštiti mentalnog zdravlja
- Rad sa roditeljima i zdravstvenim osobljem

3. SOCIJALNA ZAŠTITA**Opći dio**

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga oligofrenologa u radu tima stručnjaka koji djeluje u ustanovama socijalne zaštite
- Planiranje, programiranje individualnih oblika rada te oligofrenološki tretman djece sa mentalnom retardacijom
- Patronažni rad u porodici djece sa mentalnom retardacijom
- Rad sa roditeljima/porodicama/starateljima djece sa mentalnom retardacijom
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju.
- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba ometenih u razvoju

VI - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIERANOG DEFEKTOLOGA - SOMATOPEDA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolski odgoj i obrazovanje
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno: 2 mjeseca

1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (2 mjeseca) i specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (4 mjeseca).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita 2 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine
- Medicina rada
- Higijensko-epidemiološka djelatnost i socijalna medicina

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 4 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Pedijatrija
- Klinika za palijativnu njegu
- Fizikalna medicina i rehabilitacija
- Protetika

Ukupno : 6 mjeseci

2. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

Ukupno: 4 mjeseca

UKUPNO 12 MJESECI

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNI~KOG STAŽA DIPLOMIANOG DEFEKTOLOGA – SOMATOPEDA

Diplomirani defektolog somatoped je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. somatoped (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje 1 godinu, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolski odgoj i obrazovanje
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Pedijatrijska klinika,
- Neurološka klinika,
- Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i protetika,
- Klinika za psihijatriju,
- Dom zdravlja, Poliklinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju,
- Dispanzer za predškolsku djecu,
- Dispanzer za školsku djecu.

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad,
- Služba za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom ili psihičkom razvoju
- Dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju/ Dom za djecu bez roditeljskog staranja/Dnevni centri za tretman odraslih osoba s onesposobljenjem/
- Ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba

PROGRAM PRIPRAVNI~KOG STAŽA DIPLOMIANOG DEFEKTOLOGA – SOMATOPEDA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž).
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na djecu sa motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa smetnjama
- Specijalizirana pomagala i didaktički materijal, njihova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima u predškolski sistem
- Tretman djece sa težim motoričkim smetnjama i arhitektonske barijere, prostorna komunikacija
- Dijete sa motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima i postojeće predrasude
- Objektivne i subjektivne pretpostavke uspješne predškolske integracije

- Perceptivno-motoričke stimulacije za djecu sa motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima
- Vježbe grafomotornog izraza
- Procjena mentalne i motoričke zrelosti djeteta za polazak u školu

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti sa težištem na rehabilitaciji
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Praćenje psihomotornog razvoja djece (defektološka dijagnostika, procjena mentalnog uzrasta, procjena statičke i dinamičke posture), učestvovanje u sistematskom sprovođenju pregleda dojenčadi, male i predškolske djece.
- Učestvovanje u stimulaciji psihomotornog razvoja, odnosno preventivnog tretmana riziko-beba i tretmana poremećaja u psihomotornom razvoju djece.
- Učestvovanje u patronažnom radu u porodici (učestvuje u izradi i realizaciji individualnog programam rada sa djetetom i roditeljima).
- Učestvovanje u radu razvojnih savjetovališta za djecu (prati razvoj djece rođene pod riziko faktorima, učestvuje u planiranju, programiranju i realizaciji somatopedskog tretmana u zdravstvenoj instituciji, učestvuje u edukaciji roditelja za sprovođenje rehabilitacije u porodičnoj sredini).
- Upoznavanje sa ulogom i zadacima somatopeda u nadzoru djece u školskim uslovima, a naročito u specijalnim odjeljenjima osnovnih i srednjih škola, sa oblicima saradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama.
- Učestvovanje u izradi programa pomoći učenicima s teškoćama u razvoju, učenju i ponašanju.
- Učestvovanje u izradi prijedloga oblika korektivne gimnastike.
- Upoznavanje sa socijalno-medicinskom problematikom u oblasti rehabilitacije.
- Upoznavanje sa brojem i vrstama institucija za obrazovanje, jasosoba, vrtića, domova za djecu, omladinu i starijih osoba.

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti sa težištem na rehabilitaciji
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Upoznavanje sa ulogom somatopeda u interdisciplinarnom timu za rehabilitaciju
- Roditelj kao koterapeut i član interdisciplinarnog tima
- Funkcionalna testiranja osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
- Procjena mentalnog statusa
- Rana stimulacija psihomotornog razvoja i vježbe za razvoj šeme tijela
- Rana stimulacija grube i fine motorike
- Upoznavanje sa osnovnim kineziterapijskim tehnikama
- Primjena toplotnih i elektro procedura
- Bobath metoda
- Vojta metoda
- Specijalizovane vježbe za djecu sa cerebralnom paralizom
- Specijalizovane vježbe za djecu sa deformitetima kičmenog stuba i drugim anomalijama

- Edukacija i vježbe za osobe koje imaju osteoporozu
- Edukacija osoba sa reumatoidnim artritisom
- Metode procjene za djecu sa neurorazvojnim rizicima
- Pereptivno-kognitivna stimulacija za osobe nakon povreda glave i cerebrovaskularnog insulta
- Vježbe i rehabilitacija osoba nakon sportskih povreda
- Komplementarno-suportivna terapija za osobe sa motoričkim smetnjama i hroničnim bolestima
- Obavljanje somatopedске procjenu pacijente (psihosomato i socio-somato analiza)
- Upoznavanje sa zadacima somatopeda pri procjeni funkcionalnog statusa, izboru pomagala, prilagodbi pomagala pacijentu
- Sudjelovanje u koncipiranju i provođenju interventnih somatopedskih metoda i funkcionalne rehabilitacije
- Educiranje pacijenta za primjenu ortopedskih pomagala
- Učestvovanje u savjetovanju pacijenata i porodice u adaptaciji kućnog prostora

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Opći dio

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Uloga nevladinog sektora u poboljšanju statusa osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
- Savremeni modeli u pristupu osobama sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
- Socijalni model u pristupu osobama sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
- Upoznavanje sa organizacijom i programom rada, prostornim, kadrovskim i materijalnim potencijalima
- Upoznavanje sa korisnicima
- Inerdisciplinarni pristup u tretmanu motorički oštećene djece
- Vođenje stručne dokumentacije
- Timski rad, saradnja u timu, uloga somatopeda u radu tima
- Edukacija roditelja, formiranje realnih stavova prema djetetu sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
- Roditelj kao koterapeut i član tima
- Patronažni rad, somatopedsko-rehabilitacijski tretman teško motorički oštećena djeteta u porodici
- Individualni list i dosije djeteta
- Opservacija, inicijalna procjena, izrada i primjena somatopedsko-rehabilitacijskog programa, finalna procjena i evaluacija (prikaz jednog slučaja)

VII - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno

5 mjeseci

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (2 mjeseca) i specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (3 mjeseca).

2.1. Primarna zdravstvena zaštita **2 mjeseca**

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Dom zdravlja, Dispanzer za ORL,
- Dom zdravlja Služba za patologiju sluha, glasa i govora

2.2. Specijalističko-konsultativna i bolničko zdravstvena zaštita **3 mjeseca**

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenoj ustanovi:

- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu hirurgiju, Odjel za audiologiju

Ukupno **5 mjeseci**

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine oštećena sluha
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

Ukupno **2 mjeseca**

UKUPNO **12 MJESECI**

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA

Diplomirani defektolog surdoaudiolog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba oštećena sluha. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. surdoaudiolog (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarni pristup u osposobljavanju navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje godinu dana, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Dom zdravlja, Dispanzer za ORL,
- Dom zdravlja Služba za patologiju sluha, glasa i govora
- Klinika za ORL, cervikalnu i maksilofacijalnu hirurgiju, Odjel za audiologiju

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine oštećena sluha
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - SURDOAUDIOLOGA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem

- obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž)
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
 - Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške i školske dokumentacije

Stručni dio

- Otkrivanje i evidentiranje djece sa oštećenjem sluha u predškolskoj ustanovi
- Dijagnosticiranje djece sa oštećenjem sluha u predškolskoj ustanovi
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za djecu sa oštećenjem sluha
- Surdoaudiološki tretman djece sa oštećenjem sluha
- Mjesto i uloga surdoaudiologa u školskom timu
- Individualizacija nastave
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa oštećenjem sluha
- Surdoaudiološki tretman djece sa oštećenjem sluha (koja nose slušni aparat ili imaju ugrađen kohlearni implantat)
- Specijalizirana elektroakustička aparatura u radu sa djecom oštećena sluha
- Specifični sistemi komunikacije (daktilologija, hirologija, znakovni jezik)
- Planiranje i programiranje prilagođenih programa za djecu s kombinovanim smetnjama
- Prilagođeni nastavni programi u srednjoj školi

1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**2.1. Primarna zdravstvena zaštita djece i omladine****Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti sa težištem na rehabilitaciji
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Detekcija, dijagnostika i rehabilitacija djece sa oštećenjem sluha (koja nose individualno slušno pomagalo ili imaju ugrađen kohlearni implantat)

2.2. Specijalističko konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita**Opći dio**

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti sa težištem na rehabilitaciji
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Detekcija, dijagnostika i rehabilitacija osoba sa oštećenjem sluha (koja nose individualno slušno pomagalo ili imaju ugrađen kohlearni implantat)
- Audiološka dijagnostika, tretman i protetike osoba sa oštećenjem sluha, (dodjela slušnih aparata, priprema pacijenata za ugradnju kohlearnih implantata i njihov daljnji surdoaudiološki tretman)
- Rad sa roditeljima

1. SOCIJALNA ZAŠTITA**Opći dio**

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga surdoaudiologa u radu tima
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju
- Patronažni rad u porodici djeteta sa oštećenjem sluha
- Rad sa roditeljima
- Individualni list i dosije djeteta

VIII - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - TIFLOLOGA**1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

Ukupno: 3 mjeseca

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (2 mjeseca) i specijalističko-konsultativnim i bolničkim zdravstvenim ustanovama (4 mjeseca)

2.1. Primarna zdravstvena zaštita 2 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Zdravstvena zaštita djece do šest godina, školske djece i omladine
- Medicina rada

2.2. Specijalističko konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita 4 mjeseca

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

- Klinika za očne bolesti
- Kabinet za ortoptiku – pleoptiku
- Pedijatrijska klinika

Ukupno: 6 mjeseci

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Centri za socijalni rad
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja
- Centri za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu

Ukupno 3 mjeseca

UKUPNO 12 MJESECI

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA – TIFLOLOGA

Diplomirani defektolog tiflog je stručnjak koji je kroz univerzitetski studij osposobljen za rad na prevenciji, otkrivanju, evidentiranju, dijagnosticiranju, rehabilitaciji i edukaciji osoba sa poremećajima vida. S obzirom na kompleksnost zanimanja kojim se bavi dipl. def. tiflog (u daljnjem tekstu pripravnik), pripravnički staž zahtijeva multidisciplinarn pristup u osposobljavanju

navedenog stručnjaka za samostalan praktičan rad. Da bi to realizirali potrebno je da pripravnički staž traje godinu dana, s tim da pripravnik u toku pripravničkog staža provede određeni period u:

1. Odgojno-obrazovnim ustanovama

- Predškolske ustanove
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju

2. Zdravstvenim ustanovama

- Pedijatrijska klinika, Odjel za neuropedijatriju
- Očna klinika, Kabinet za ortoptiku i pleoptiku
- Dispanzer za predškolsku djecu
- Dispanzer za školsku djecu

3. Ustanovama socijalne zaštite

- Centri za socijalni rad
- Centri za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu
- Dnevni centri za tretman djece i omladine sa smetnjama u razvoju
- Dom za djecu bez roditeljskog staranja

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG DEFEKTOLOGA - TIFLOLOGA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opći dio

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ili Zakon o srednjem obrazovanju. (Pripravnik polaže zakon koji se odnosi na oblast odgoja i obrazovanja kojoj pripada institucija u kojoj je pripravnik obavio staž)
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje pedagoške dokumentacije

Stručni dio

- Specifični aspekti plana i programa u odnosu na slijepu i slabovidnu djecu
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za slijepu i visoko slabovidnu djecu
- Didaktički materijal, njegova adaptacija i korištenje
- Aktuelni oblici uključivanja djece sa oštećenjima vida u predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski sistem
- Perceptivno-motoričke stimulacije za slijepu i visoko slabovidnu djecu
- Vježbe psihomotorne reedukacije
- Procjena mentalne i motoričke i mobilne zrelosti slijepog i visoko slabovidnog djeteta za polazak u školu
- Specifični aspekti nastavnog plana i programa u odnosu na djecu sa teškoćama u učenju
- Specijalizirana nastavno-tehnička sredstva, pomagala i didaktički materijali, tiflo-tehnička pomagala, njihova adaptacija i korištenje
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada za slijepu i slabovidnu djecu
- Planiranje i programiranje individualnih oblika rada u području orijentacije i mobiliteta (rad u mikro i makro sredini)

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Rano otkrivanje, evidentiranje, dijagnosticiranje i tretman djece sa oštećenjem vida
- Upoznavanje sa ulogom i zadacima defektologa tifloga u nadzoru djece u zdravstvenim uslovima, te oblicima saradnje sa roditeljima, nastavnicima i školama
- Radi na sprovođenju preventivnih mjera, zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja
- Radi na izradi programa pomoći učenicima s oštećenjem vida

2.2. Specijalističko konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

Opći dio

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka
- Opća dokumentacija ustanove i vođenje dokumentacije

Stručni dio

- Upoznavanje sa medicinskom dokumentacijom
- Učešće u radu tima koji se bavi dijagnosticiranjem i tretmanom osoba sa oštećenjem vida
- Pravljenje individualnih planova za sprovođenje suportivne terapije
- Preoperativna i postoperativna obrada pacijenata
- Upoznavanje sa najčešćim oboljenjima oka koja dovode do sljepila
- Aktivno učestvovanje u upućivanju slijepih ili slabovidnih osoba na organizacije koje se bave ovom populacijom
- Ovladavanje tehnikama, metodama i načinima rada aparata i pomagala koji se koriste u ortoptičko-pleoptičkoj rehabilitaciji
- Savjetodavne roditelja djece sa oštećenjem vida

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Opći dio

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom na području Tuzlanskog kantona
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama
- Vođenje stručne dokumentacije

Stručni dio

- Timski rad, saradnja u timu, uloga tifloga u radu tima stručnjaka koji djeluje u ustanovama socijalne zaštite
- Planiranje, programiranje individualnih oblika rada te tifloški tretman djece sa oštećenjem vida
- Patronažni rad u porodici djece sa oštećenjem vida
- Rad sa roditeljima/podicama/starateljima djece sa oštećenjem vida
- Učešće u radu Komisije za ocjenjivanje sposobnosti i podrške djeci i omladini ometenoj u fizičkom i psihičkom razvoju.

IX - PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG SOCIJALNOG RADNIKA

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova:

- Ustanove predškolskog odgoja i obrazovanja
- Osnovne škole
- Srednje škole
- Ustanove za odgoj i obrazovanje osoba sa smetnjama u razvoju

Ukupno

1 mjesec

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kandidat stručno osposobljavanje realizira u navedenim ustanovama:

2.1. Primarna zdravstvena zaštita – Domovi zdravlja	0.5 mjeseci
- Patronažna služba	
- Centar za mentalno zdravlje	
2.2. Sekundarna zdravstvena zaštita- UKC Tuzla	1,5 mjeseci
- Klinika za psihijatriju	
- Klinika za plućne bolesti i TBC	
- Klinika za pedijatriju	
- Hospicij	

Ukupno 2 mjeseca

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE, PRIVREDA I OSTALE ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE

Kandidat stručno osposobljavanje može realizirati u minimalno jednoj od navedenih ustanova ali je u centru za socijalni rad obavezan sprovesti stručno osposobljavanje najmanje u trajanju od 3 mjeseca.

- Centar za socijalni rad
- Ustanove za dječiju zaštitu
- Ustanove za zaštitu odraslih i starijih osoba
- Služba za zapošljavanje
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Kazneno popravni zavod
- Rad u službama penziono-invalidskog osiguranja
- Sekretarijati/službe za boračko-invalidsku zaštitu
- Nevladine organizacije
- Privredne organizacije

Ukupno	9 mjeseci
UKUPNO	12 MJESECI

**PLAN I PROGRAM
PRIPRAVNIČKOG STAŽA DIPLOMIRANOG
SOCIJALNOG RADNIKA**

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE**Opći dio**

Upoznavanje zakonske regulative za nivo odgoja i obrazovanja ustanove gdje se odrađuje pripravnički staž: Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju ili Zakonom o osnovnoj školi ili Zakonom o srednjoj školi.

Stručni dio

- Upoznavanje sa dijagnosticiranjem socijalnog položaja učenika i izrada socijalne karte učenika
- Upoznavanje sa identifikacijom i tretmanom djece sa onesposobljenjem,
- Oblici rada u nastavi sa djecom s poremećajima u ponašanju
- Upoznavanje sa radom sa roditeljima djece sa posebnim potrebama
- Upoznavanje sa izradivanjem programa prevencije poremećaja u ponašanju
- Upoznavanje sa planiranjem i programiranjem odgojno obrazovnog rada djece sa MR, autizmom i poremećajima u ponašanju
- Prilagođeni nastavni programi
- Upoznavanje sa problemom socijalne komunikacije djece
- Planiranje i programiranje prilagođenih sadržaja za djecu sa kombinovanim smetnjama

- Timski rad u školi sa stručnim saradnicima
- Upoznavanje sa oblicima saradnje porodice, škole i centra za socijalni rad

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**Opći dio**

Upoznavanje odredaba Zakona o zdravstvenoj zaštiti koje se odnose na zdravstvenu zaštitu korisnika prava po osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom i upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka socijalnog radnika i članova stručnog tima u zdravstvu.

Stručni dio

- Upoznavanje sa radom socijalne službe
- Evidentiranje i rano otkrivanje djece i omladine sa posebnim potrebama, patronažni rad, timski rad u centru za mentalno zdravlje
- Upoznavanje sa vođenjem stručne dokumentacije i evidencije
- Upoznavanje sa provođenjem tretmana
- Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka
- Saradnja sa porodicom pacijenta, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama
- Rad sa pacijentom
- Rad u grupi
- Rad u zajednici

3. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE, PRIVREDA I OSTALE ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE**Opći dio**

Upoznavanje sa odredbama i primjenom sljedećih propisa:

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata, i zaštite porodice sa djecom FBiH,
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata, i zaštiti porodice sa djecom TK,
- Porođični zakon Federacije Bosne i Hercegovine,
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici,
- Protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici za TK
- Pravilnik za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama,
- Upoznavanje sa sistematizacijom poslova i radnih zadataka socijalnog radnika i članova stručnog tima.

Stručni dio

Centar za socijalni rad

- Upoznavanje sa djelokrugom rada ustanove
- Upoznavanje sa postupkom socijalne zaštite, zaštite porodice sa djecom, zaštite civilnih žrtava rata, zaštite osoba sa invaliditetom, starateljstva, usvojenja u okviru centra za socijalni rad
- Zaštite djece i mladih sa poremećajima u ponašanju
- Upoznavanje sa izradom socijalne anamneze, pisanjem izvještaja nadležnim organima i institucijama
- Upoznavanje sa evidencijom korisnika
- Upoznavanje sa sudskim raspravama
- Upoznavanje sa odgojnim mjerama
- Upoznavanje sa sprovođenjem odgojnih mjera
- Rad sa školama, porodicama, sredinom u kojoj maloljetnik živi i drugim institucijama i organizacijama
- Saradnja, koordinacija i partnerstvo sa nevladinim i drugim organizacijama
- Sprovođenje preventivnih mjera
- Individualni rad sa korisnicima
- Upoznavanje sa grupnim radom
- Upoznavanje sa timskim radom
- Vođenje zakonom propisane evidencije
- Rad na terenu

Ustanove za dječiju zaštitu, zaštitu odraslih i starih osoba

- Upoznavanje sa djelokrugom rada ustanove
- Upoznavanje sa poslovima i zadacima socijalnog radnika
- Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru ustanove
- Saradnja sa porodicom, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama

Rad u Službi za zapošljavanje

- Upoznavanje rada odjeljenja za socijalno-statusna pitanja nezaposlenih osoba
- Izrada socijalne karte nezaposlenih osoba
- Vođenje potrebne dokumentacije i evidencije
- Pisanje izvještaja i analiza o socijalnim aspektima zapošljavanja
- Razvijanje saradnje sa centrima za socijalni rad i školama po pitanju profesionalne orijentacije i zapošljavanja
- Obrada socijalnih momenata kao prioriternih u slučajevima jednakih sličnih sposobnosti nezaposlenih osoba

Ministarstvo unutrašnjih poslova

- Upoznavanje sa otkrivanjem i suzbijanjem nasilja u porodici, radnji podvođenja i posredovanja u vršenju prostitucije i trgovine ljudima,
- Rad na suzbijanju i otkrivanju proizvodnje, prometa i krijumčarenja opojnih droga na području Ministarstva,
- Upoznavanje sa načinom rada sa mladim prestupnicima, saradnja sa porodicom, centrom za socijalni rad, tužiteljstvom i sudom u postupku utvrđivanja odgovornosti.

Kazeno popravni zavod

- Upoznavanje sa opisom poslova socijalnog radnika u KPZ
- Upoznavanje sa utvrđivanjem činjenica, pribavljanjem dokaza i predlaganjem postupka disciplinske odgovornosti za učinjene disciplinske prekršaje osuđenih osoba,
- Upoznavanje sa izradom akta u postupku pomilovanja, uslovnog otpusta, prekida izdržavanja kazne zatvora, premještaja i u drugim postupcima po zahtjevu osuđene osobe ili nadležnih organa
- Upoznavanje sa saradnjom sa porodicom osuđene osobe vezano za odgoj-tretman i sa drugim poslovima, utvrđeni zakonom, pravilnikom o kućnom redu i matičnim knjigama osuđenih osoba.
- Upoznavanje sa tretmanom osoba na izdržavanju kazne u procesu resocijalizacije, sociterapeutskim radom, načinom korištenja slobodnog vremena osuđenih osoba

- Priprema porodice i radne sredine za prihvata osuđenih osoba nakon izdržavanja kazne zatvora.

Službe penziono-invalidskog osiguranja

- Upoznavanje sa postupkom za ocjenu preostale radne sposobnosti, penzionisanja
- Učestvovanje u radu Komisije pri Institutu za medicinska vještačenja PIO
- Rad sa djecom sa onesposobljenjem koja ostvaruju pravo na habitilaciju
- Upoznavanje sa radom na ostvarivanju prava na porodičnu penziju djece bez jednog ili oba roditelja

Sekretarijati/službe za boračko-invalidsku zaštitu

- Upoznavanje sa djelokrugom rada službe, ulogom i zadacima socijalnog radnika,
- Upoznavanje sa vođenjem postupka zaštite i ostvarivanja prava korisnika, stručne dokumentacije i evidencije,
- Upoznavanje sa timskim radom stručnjaka u okviru ustanove
- Saradnja sa porodicom, centrom za socijalni rad i drugim organizacijama i institucijama

Nevladine organizacije

- Upoznavanje sa djelatnošću NVO
- Upoznavanje sa obezbjeđivanjem finansijskih sredstava za projekte
- Upoznavanjem sa načinom izrade projekta
- Saradnja i partnerstvo sa vladinim sektorom

Privredne organizacije

- Organizacija i vođenje stručnog tima organizacije
- Upoznavanje sa djelokrugom rada
- Upoznavanje sa vođenjem stručne dokumentacije
- Upoznavanje sa vođenjem evidencije
- Uvjeti rada radnika, zaštita na radu i povreda radnika
- Poslovi sa pojedinim kategorijama radnika (mladi, samohrani roditelji, invalidi)
- Problematika radnika sa umanjenom radnom sposobnošću
- Saradnja sa zdravstvenim i ustanovama socijalne zaštite
- Rad na ocjeni preostale radne sposobnosti radnika, prekvalifikaciji i penzionisanju radnika
- Rad na rasporedu na drugo odgovarajuće radno mjesto sukladno ocjeni Instituta ili preventivno prema odluci stručnog tima organizacije.

Prilog 5. mijenja se i glasi:

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

(Grb Kantona)

Na osnovu člana 22. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj _____), izdaje se

UVJERENJE
O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU

_____ rođen-a _____
(prezime, očevo ime i ime) (dan, mjesec i godina rođenja)
godine u _____ općina _____ državljanin _____,
(mjesto rođenja) (naziv općine) (naziv države)
_____ iz _____ polagao-la je dana _____ stručni
(zvanje-zanimanje) (prebivalište) (dan, mjesec i godina)

ispit u skladu sa Programom polaganja stručnog ispita za sticanje osposobljenosti za samostalan rad u obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj zaštiti na poslovima _____ i prema ocjeni Komisije za polaganje stručnog ispita,

ISPIT JE POLOŽIO-LA

te mu-joj se na osnovu toga izdaje ovo uvjerenje ovjerenom potpisom ministara i pečatom Ministarstva obrazovanja, nauke, znanosti, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Ministarstva za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona i Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona.

MINISTAR
obrazovanja, nauke, kulture i sporta

MINISTAR
za rad i socijalnu politiku

MINISTAR
zdravstva

Broj : _____
U Tuzli, _____

324

На основу члана 127. Закона о средњем образовању и одгоју ("Службене новине Тузланског кантона", број: 17/11), члана 77. Закона о основном одгоју и образовању ("Службене новине Тузланског кантона", бр. 6/04, 7/05 и 17/11), члана 49. Закона о предшколском одгоју и образовању "Службене новине Тузланског кантона", бр. 12/09 и 8/11), те члана 27. Закона о раду ("Службене новине ФБиХ", бр. 43/99, 32/00 и 29/03) министар образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона, уз сагласност министра за рад, социјалну политику и повратак Тузланског кантона и министра здравства Тузланског кантона, доноси

П РА В И Л Н И К
о измјенама и допунама Правилника о полагању
стручног испита

Члан 1.

У преамбули и тексту Правилника о полагању стручног испита ("Службене новине Тузланског кантона", бр. 2/09 и 1/11) ријечи: "Министарства за рад и социјалну политику" замјењују се ријечима: "Министарства за рад, социјалну политику и повратак".

Члан 2.

Члан 16. мијења се и гласи:

"(1) Стручни испит се полаже пред испитном комисијом коју именује и разрјешава рјешењем министар образовања, науке, културе и спорта (у даљем тексту: министар) посебно за сваку групу стручних звања.

(2) Испитна комисија броји три члана и секретара комисије, а именује се на период од једне године.

(3) Чланови испитне комисије именују се на приједлог ресорних министарстава за свако стручно звање посебно, и то:

1) за стручна звања логопед и сурдоаудиолог, дефектолог-логопед и дефектолог-сурдоаудиолог један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члан на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

2) за стручна звања едукатор-рехабилитатор и дефектолог-олигофренолог један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члан на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

3) за стручна звања социјални радник један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члан на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

4) за стручна звања социјални педагог један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члан на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

5) за стручно звање дефектолог-соматопед један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члан на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

6) за стручно звање дефектолог-тифлолог један члан на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, један члан на приједлог Министарства здравства и један члана на приједлог Министарства за рад, социјалну политику и повратак;

(4) Предсједник, чланови и секретар испитне комисије за свој рад у испитној комисији имају право на накнаду коју својом одлуком утврђује министар."

Члан 3.

Правилник ступа на снагу даном објављивања у "Службеним новинама Тузланског кантона".

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА М И Н И С Т Р И Ц А
Федерација Босне и Херцеговине
ТУЗЛАНСКИ КАНТОН
Министарство образовања,
науке, културе и спорта Нађа Авдибашић Вукадиновић, ср.
Број: 10/1-38-9065/13.
Тузла, 6.5. 2013. године

Prilog 5. mijenja se i glasi:

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA**

(Grb Kantona)

Na osnovu člana 22. Pravilnika o polaganju stručnog ispita («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj _____), izdaje se

**UVJERENJE
O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU**

_____ rođen-a _____
(prezime, očevo ime i ime) (dan, mjesec i godina rođenja)
godine u _____ opština _____ državljanin _____,
(mjesto rođenja) (naziv opštine) (naziv države)
_____ iz _____ polagao-la je dana _____ stručni
(zvanje-zanimanje) (prebivalište) (dan, mjesec i godina)
ispit u skladu sa Programom polaganja stručnog ispita za sticanje osposobljenosti za samostalan rad u
obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj zaštiti na poslovima _____
i prema ocjeni Komisije za polaganje stručnog ispita,

ISPIT JE POLOŽIO-LA

te mu-joj se na osnovu toga izdaje ovo uvjerenje ovjerenom potpisom ministara i pečatom Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona i Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona.

MINISTAR
obrazovanja, nauke,
kulture i sporta

MINISTAR
za rad, socijalnu
politiku i povratak

MINISTAR
zdravstva

Broj : _____
U Tuzli, _____

271

На основу члана 127. Закона о средњем образовању и одгоју („Службене новине Тузланског кантона“, број: 17/11), члана 77. Закона о основном одгоју и образовању („Службене новине Тузланског кантона“, бр. 6/04, 7/05 и 17/11), члана 49. Закона о предшколском одгоју и образовању („Службене новине Тузланског кантона“ бр. 12/09 и 8/11), те члана 27. Закона о раду („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 43/99, 32/00 и 29/03) министар образовања, науке културе и спорта Тузланског кантона, уз сагласност министра за рад, социјалну политику и повратак Тузланског кантона и министра здравства Тузланског кантона, доноси

ПРАВИЛНИК**о измјенама и допунама Правилника о полагању стручног испита****Члан 1.**

У члану 9. став (3) Правилника о полагању стручног испита („Службене новине Тузланског кантона“ бр. 2/09, 1/11 и 8/13), ријечи „Министарство образовања, науке, културе и спорта (у даљем тексту: Министарство)“ замјењују се ријечима: „Педагошки завод Тузланског кантона (у даљем тексту: Педагошки завод).“

Члан 2.

У члану 13. став (3) се мијења и гласи:

„(3) уз захтјев кандидат прилаже:

- 1) Овјерена копија дипломе
- 2) Уредно попуњена и овјерена приправничка/волонтерска књижица
- 3) Рјешење о именовању ментора
- 4) Уговор о приправништву/волонтирању
- 5) Извод из матичне књиге рођених
- 6) ЦИПС

Члан 3.

У члану 16. став (1) ријечи „министар образовања, науке, културе и спорта (у даљем тексту: министар“ замјењују се ријечима „директор педагошког завода (у даљем тексту: директор)“.

У ставу (4) ријеч „министар“ замјењује се ријечу „директор“.

Члан 4.

У члану 25. став (1) ријеч „Министарство“ замјењује се ријечима „Педагошки завод“.

У члану 25. став (5) ријеч „министар“ замјењује се ријечју „директор“.

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Тузланског кантона“.

Босна и Херцеговина МИНИСТАР
- Федерација Босне и Херцеговине -
Тузлански кантон Проф. др. Мирсад Кунић, с.р.
Министарство образовања,
науке, културе и спорта
Број: 10/1-38-9771/14
Тузла, 23.04.2014. године

272

На основу члана 58. став (2) Закона о архивистичкој дјелатности Тузланског кантона („Службене новине

Тузланског кантона“ бр. 15/00, 2/02 и 13/11), министар образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона, доноси

ПРАВИЛНИК**о измјенама и допунама Правилника о архивистичким-архивским звањима, условима и начину стицања основних и виших стручних звања у архивској дјелатности****Члан 1.**

У члану 24. Правилника о архивистичким-архивским звањима, условима и начину стицања основних и виших стручних звања у архивској дјелатности („Службене новине Тузланског кантона“ број: 1/13), иза става (1) додаје се нови став (2), који гласи:

„(2) Кандидати упуслени у установама које се 100% финансирају из Буџета Кантона ослобађају се трошкова полагања архивистичког/архивског испита.“

Став (2) постаје став (3).

Члан 2.

У члану 25. иза става (1) додаје се нови став (2), који гласи:

„(2) Комисији не припада накнада за рад, за стручно оспособљавање и полагање архивског-архивистичког испита запосленика из основних и средњих школа Тузланског кантона.“

Став (2) постаје став (3).

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Тузланског кантона“.

Босна и Херцеговина МИНИСТАР
- Федерација Босне и Херцеговине -
Тузлански кантон Проф. др. Мирсад Кунић, с.р.
Министарство образовања,
науке, културе и спорта
Број: 10/1-48-9777/14
Тузла, 23.04.2014. године

273

На основу члана 89. став (4) Закона о средњем образовању и одгоју („Службене новине Тузланског кантона“, број: 17/11), министар образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона, доноси

ПРАВИЛНИК**о измјени Правилника о матури у општој гимназији****Члан 1.**

У Правилнику о матури у општој гимназији („Службене новине Тузланског кантона“, бр. 3/06, 1/08, 3/08, 8/13 и 1/14), у члану 32. ставу (4) ријеч „министар“ замјењује се ријечима „директор Педагошког завода“.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу даном доношења, и биће објављен у „Службеним новинама Тузланског кантона“.

1. Udžbenik Geografija za deveti (IX) razred devetogodišnje osnovne škole autorice Grete Župančić, Izdavačke kuće "Nova dječija knjiga" Sarajevo. Ovaj udžbenik se može koristiti u realizaciji nastave nastavnog predmeta Geografija u devetom razredu osnovne škole.

III.

Zadužuju se ravnatelji osnovnih škola da obavijeste sve nastavnike o preuzimanju ove odluke.

IV.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i primjenjuje se od školske 2014/15. godine, a objavit će se u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona".

Bosna i Hercegovina
- Federacija Bosne i Hercegovine -
TUZLANSKI KANTON Prof. dr. Mirsad Kunić, v.r.
Ministarstvo naobrazbe,
znanosti, kulture i športa
Broj: 10/1-38-296/15
Tuzla, 08.01.2015. godine

128

Na temelju članka 127. Zakona o srednjem naobrazbi i odgoju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 17/11), članka 77. Zakona o osnovnom odgoju i naobrazbi („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/04, 7/05 i 17/11), članka 49. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 12/09 i 8/11), te članka 27. Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03), ministar naobrazbe, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona, uz suglasnost ministra za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona i ministra zdravstva Tuzlanskog kantona, donosi

PRAVILNIK

o izmjenama i dopunama Pravilnika o polaganju stručnog ispita

Članak 1.

U članku 13. stavak (1) Pravilnika o polaganju stručnog ispita („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 2/09, 1/11 i 8/13) riječi: „Pedagoškom zavodu“ zamjenjuju se riječima: „Ministarstvu“.

Članak 2.

U članku 13. stavak (3) mijenja se i glasi:

„(3) Uz zahtjev za polaganje stručnog ispita se prilaže:

- a) ovjerena kopija diplome,
- b) uredno popunjena i ovjerena pripravnicička knjižica,
- c) izvod iz matične knjige rođenih,
- d) kopija osobne karte i CIPS – ova potvrda o mjestu prebivališta,
- e) ugovor o pripravničkom/volonterskom stažu,
- f) odluka o imenovanju mentora,
- g) dokaz o novčanoj uplati na ime naknade troškova polaganja stručnog ispita.“

Članak 3.

U članku 14. stavak (1) mijenja se i glasi:

„(1) Na temelju podnesene prijave za polaganje stručnog ispita i priložene dokumentacije iz članka 13. stavak (3), Ministarstvo cijeni da li su ispunjeni uvjeti za polaganje stručnog ispita, o čemu ministar naobrazbe, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: ministar) donosi posebno rješenje.“

Članak 4.

U članku 16. stavak (1) riječi: „naobrazbe, znanosti, kulture i športa (u daljem tekstu: ministar)“ se brišu.

Članak 5.

U članku 27. stavak (3) mijenja se i glasi:

„(3) Mentor, za svoj rad sa pripravnikom, tokom pripravničkog staža, nema pravo na novčanu naknadu.“

Članak 6.

Pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

Bosna i Hercegovina
- Federacija Bosne i Hercegovine -
TUZLANSKI KANTON Prof. dr. Mirsad Kunić, v.r.
Ministarstvo naobrazbe,
znanosti, kulture i športa
Broj: 10/1-02-000105/15
Tuzla, 06.01.2015. godine